Юрт тараққиёти йўлида бирлашайлик!

Ishonch

2020 йил 21 январь •сешанба • № 13 (4298)

Ўзбекистон касаба уюшмалари Федерацияси нашри • Газета 1991 йил 21 мартдан чиқа бошлаган • www.ishonch.uz • e-mail: xatlar@ishonch-doverie.uz

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИ ШАВКАТ МИРЗИЁЕВНИНГ ОЛИЙ МАЖЛИС ҚОНУНЧИЛИК ПАЛАТАСИ БИРИНЧИ ЙИҒИЛИШИДАГИ НУТҚИ

Ассалому алайкум, ҳурматли депутатлар!

Қадрли мажлис иштирокчилари!

Аввало, сизларни халқимиз ишончига сазовор бўлиб, Олий Мажлис Қонунчилик палатаси депутати деган юксак мақомга эга бўлганингиз билан чин дилдан муборакбод этаман.

Парламент ва маҳаллий Кенгашларга ўтказилган сайловлар, **Ўзбекистонимиз учун катта сиёсий имтиҳон бўлди. Халқимиз бу синовдан ёруғ юз билан ўтди**, десак, муболаға бўлмайди.

Табиий савол туғилади, бу сайловларнинг асосий хусусиятлари аввало нималарда намоён бўлди?

Биринчидан, сайловлар халқимизнинг онгу тафаккури, сиёсий билими ва маданияти ўсиб, жамиятимизда демократик тамойиллар илдам қадамлар билан чуқур қарор топиб бораётганини яққол намоён этди. Ушбу сайловлар халқаро талаб ва стандартларга тўлиқ жавоб берадиган янги Сайлов кодекси асосида, **«Янги Ўзбекистон – янги сайловлар»** шиори остида ўтгани бу борада муҳим аҳамиятга эга бўлди.

Бизнинг амалиётимизда биринчи марта сайлов жараёнларини бошқариш бўйича автоматлаштирилган тизим ва сайловчиларнинг ягона электрон рўйхати жорий этилди. Фуқароларнинг сайловда қатнашишига оид конституциявий ҳуқуқини таъминлаш мақсадида озодликдан маҳрум этилган, бироқ оғир ва ўта оғир жиноят содир этмаган маҳкумларга илк бор овоз бериш имконияти яратилди.

Энг муҳими, сайловлар очиқлик, ошкоралик ва ҳалоллик тамойили асосида ҳамда кескин курашлар остида ўтказилди. Уларни 70 мингдан зиёд маҳаллий кузатувчи ҳамда 10 та халқаро ташкилот, 50 га яқин хорижий давлатнинг 825 нафар кузатувчиси, халқаро ва мамлакатимиз оммавий ахборот воситаларининг 1 минг 155 нафар вакили кузатиб борди.

Ҳурматли йиғилиш қатнашчилари!

Қизғин сиёсий курашлар остида ўтган сайловлар натижасида янги парламент қуйи палатаси депутатларининг таркиби шакланди. Уларнинг 48 нафарини аёллар, 9 нафарини ёшлар ташкил этмоқда. Бу – ёш авлод ва хотин-қизларни қўллаб-қувватлаш бўйича олиб бораётган ислоҳотларимиз самараси, десак, айни ҳақиқатни айтган бўламиз.

Сизларнинг орангизда аввалги чақириқ парламентимизда самарали фаолият кўрсатган, халқ ўртасида танилган, сайловчилар яна бир бор ишонч билдирган тажрибали 39 нафар депутатимиз ҳам борлиги алоҳида аҳамиятга эга.

Фурсатдан фойдаланиб, Қонунчилик палатасининг аввалги таркибида иш олиб борган, мамлакатимиз тараққиёти учун муҳим қонунлар қабул қилишга ҳисса қўшган барча депутатларимизга миннатдорчилик билдириб, уларга сиҳат-саломатлик, янги муваффақиятлар тилашга ижозат бергайсиз.

Бугун ушбу залда ўтирган сиз, муҳтарам депутатларнинг айримларини шахсан танийман. Кўпчилигингизни эса телевидение, оммавий ахборот воситаларидаги чиқишларингиз орқали яхши биламан. Сизлар парламентимиз ҳаётига албатта янги руҳ ва мазмун олиб кирасизлар, деб ишонаман.

Азиз дўстлар!

Маълумки, бўлиб ўтган сайловда бешта партиядан кўрсатилган номзодлар соғлом сиёсий рақобат муҳитида кураш олиб борди. Жонли телеэфирдаги дебатларда партиялар томонидан бошқа партиялар дастури жиддий таҳлил қилинди, очиқ танқидлар ҳам бўлди, долзарб масалалар бўйича қарама-қарши ёндашувлар илгари сурилди.

Узингиз айтинг, олдинги Парламент сайловларида мана шундай сиёсий жараённи – ютуқни ютуқ, камчиликни камчилик деб очиқ айта оладиган муҳитни тасаввур қила оламидик?

Айни вақтда, тан олиш керак, сайлов жараёнида партиялар томонидан чуқур асосланмаган айрим таклифлар ҳам билдирилди. Табиийки, улар фуқароларнинг ҳақли эътирозларига сабаб бўлди.

Депутатликка номзодларнинг жойларда сайловчилар билан бўлиб ўтган учрашувларида, оммавий ахборот воситаларида билдирилган, ижтимоий аҳамиятга эга фикр-мулоҳазалар, таклиф ва тавсиялар, кўтарилган савол ва муаммолар – буларнинг барчаси албатта эътиборга лойиқ. Улар парламент ва ҳукумат учун келгуси беш йиллик фаолият дастурига айланиши лозим.

Таъкидлаш керакки, бу сайловлар аҳолининг сиёсий фаоллигини юксалтириб, халқимизнинг партияларга нисбатан ишончи билан бирга, талабчанлигини ҳам кучайтирди. Бу, ўз навбатида, номзодлар савиясини ошириш ва сайловчилар билан тизимли ишлаш олиб бориш бўйича партиялар олдида ечимини кутаётган бир қатор масалалар мавжудлигини кўрсатади.

Энг муҳими, **партиялар ўртасидаги сиёсий рақобат сохта обрў орттиришга эмас, балки халқимиз манфаатларига хизмат қилиши зарур.** Бу ҳақиқатни ҳеч қачон унутмаслигимиз лозим.

Маълумки, сайловолди ташвиқотларида сиёсий партиялар томонидан жамиятимиздаги долзарб муаммоларни ҳал қилиш бўйича кўплаб ваъдалар берилди. Халқимиз ана шу ваъдаларнинг амалда бажарилишини кутмоқда.

Ҳар бир депутат беш йил давомида ўз сўзининг устидан тўлиқ чиқиши, партиясининг обрўсини сақлаши учун бугундан бошлаб жиддий ҳаракат бошлаши керак. Сизлар алоҳида «Йўл харитаси»ни тузиб, сайлов вақтида билдирган барча-барча ташаббусларингизни яхлит тизимга солиб, ишни пухта ташкил этсангиз, ўйлайманки, бу халқимизга ва сайловчиларингизга жуда маъқул бўлади.

Энди **«Янги Ўзбекистон – янги сайловлар – янги парламент»** деган устувор ғоя долзарб вазифа сифатида кун тартибига қўйилмоқда.

Сиёсий партияларнинг қуйи палатадаги фракциялари ўзларининг истиқбол режаларини аниқ белгилаб олади ва уларни тўлиқ амалга оширади, деб ишонаман.

Ҳурматли мажлис иштирокчилари!

Сайлов натижаларининг таҳлили сайлов кампанияси даврида айрим камчиликларга йўл қўйилганини ҳам кўрсатди. Масалан, Тошкент шаҳрида сайловчилар иштироки бошқа ҳудудларга нисбатан пастлиги кузатилди. Бу эса, кўпчилик йирик шаҳарлар аҳолисига хос тенденциядир. Айни вақтда мазкур ҳолат сиёсий партиялар сайловчилар билан етарли иш олиб бормаётгани, уларнинг ғоя ва дастурлари электорат ичига тўлиқ кириб бормаётганидан ҳам далолат беради.

Афсуски, бир киши томонидан бир неча сайловчи ўрнига овоз беришга уриниш ҳолатлари оз бўлса ҳам учради. Сайловчиларнинг ягона электрон рўйхати тизими билан ишлашда ҳам камчиликлар кўзга ташланди.

Машҳур давлат ва сиёсат арбоби Теодор Рузвельт айтганидек, **«Фақат ҳеч қандай иш қилмайдиган одамгина хато қилмаслиги мумкин. Хато қилишдан қўрқиш керак эмас, балки ана шу хатони такрорлашдан қўрқиш керак»**.

Шунинг учун янги сайланган депутатларимиз ҳозиргина зикр этилган муаммоларни атрофлича таҳлил қилиб, йўл қўйилган камчилик ва нуқсонларни бартараф этиш устида ҳозирдан бошлаб жиддий ўйлашлари лозим. Бу, бир томондан, улар аъзо бўлган сиёсий партияларнинг фаолиятини кучайтиришга, иккинчи томондан эса, мамлакатимизда парламентаризм тизимини ривожлантиришга хизмат қилади.

Албатта, сайлов жараёнидаги ҳар бир қонунбузиш ҳолати бўйича ҳуқуқни муҳофаза қилиш органлари томонидан тегишли чоралар кўрилди ва кўрилади. Айни вақтда миллий сайлов тизимимизни ташкилий-ҳуқуқий жиҳатдан янада такомиллаштириш бўйича ҳам зарур ишларни амалга оширишимиз керак.

Шу муносабат билан Марказий сайлов комиссиясининг сайлов жараёни билан боғлиқ муаммоларни ўрганиб, жорий йилда халқаро экспертлар иштирокида форум ўтказиш ҳақидаги таклифини тўла қўллаб-қувватлаймиз. Шу билан бирга, парламент аъзолари ҳам бу жараёнда фаол қатнашиб, миллий сайлов тизимимизни янада такомиллаштириш мақсадида маҳаллий ва хорижий экспертлар, халқаро ташкилотлар билан ҳамкорликда ҳар йили мунтазам равишда турли форумлар ўтказиб борса, ўйлайманки, бундан ишимизга фақат фойда бўлади.

2 ▸

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ОЛИЙ МАЖЛИСИ ҚОНУНЧИЛИК ПАЛАТАСИНИНГ БИРИНЧИ МАЖЛИСИ ТЎҒРИСИДА АХБОРОТ

Тошкентда 20 январь куни Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Қонунчилик палатасининг биринчи мажлиси бўлиб ўтди.

Унда ҳукумат аъзолари, марказий идоралар раҳбарлари, маҳаллий ва хорижий оммавий ахборот воситалари вакиллари иштирок этди.

Мажлисни Марказий сайлов комиссияси раиси М.Абдусаломов очди.

Ўзбекистон Республикасининг Давлат мадҳияси янгради.

Мажлисда Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёев иштирок этди ва нутқ сўзлади.

Биринчи мажлиснинг Муваққат котибияти, Саноқ комиссияси ҳамда Овозларни ҳисоблаш электрон тизимидан фойдаланишни назорат қилувчи муваққат гуруҳ сайлаб олинди ва кун тартиби тасдиқланди. Марказий сайлов комиссияси раиси Қонунчилик палатасига бўлиб ўтган сайлов якунлари тўғрисида ахборот берди.

Маълумки, мамлакатимизда 2019 йил 22 декабрь куни парламент сайловлари бўлиб ўтди. Сайловлар қонун талаблари асосида, халқаро сайлов стандартларига мос равишда, юксак уюшқоқлик билан, сиёсий партияларнинг реал рақобат шароитида ўтказилди. Бу галги сайловлар «Янги Ўзбекистон – янги сайловлар» шиори остида, янги Сайлов кодекси асосида ташкил этилди.

Сайлов кодексида сайлов жараёни иштирокчилари, яъни сайловчилар, сиёсий партиялар, сайлов комиссиялари, оммавий ахборот воситалари ҳамда кузатувчиларнинг ҳуқуқ ва кафолатлари кенгайтирилди. Замонавий ахборот технологияларини жорий этиш орқали сайлов жараёнини бошқариш тизими йўлга қўйилди. Сайловга тайёргарлик кўриш ва уни ўтказишнинг барча босқичлари очиқлик, ошкоралик ва шаффофлик асосида ўтказилди.

Сайловда бевосита иштирок этган нуфузли халқаро ташкилотлар ҳамда 50 га яқин давлатдан келган 825 нафар халқаро кузатувчи, 1 минг 155 нафар маҳаллий ва хорижий оммавий ахборот воситалари вакили сайловлар умумэътироф этилган халқаро стандартларга мувофиқ ўтганини қайд этди.

Умуман олганда, бўлиб ўтган сайлов демократик ҳуқуқий давлат ва кучли фуқаролик жамияти барпо этиш, халқимизнинг турмуш даражасини янада юксалтириш, ўз олдимизга қўйган юксак мақсадларга эришиш йўлида юрт-дошларимиз ҳамжиҳатликда ҳаракат қилаётганини яна бир бор намоён қилди.

Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Қонунчилик палатасининг Регламентига мувофиқ, қуйи палата Спикерини сайлаш учун Сиёсий партиялар вакиллари кенгаши тузилди. Мазкур кенгаш таклифига биноан, депутатлар яширин овоз бериш йўли билан Нурдинжон Исмоиловни Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Қонунчилик палатасининг Спикери этиб сайлади.

Шундан сўнг мажлисга раислик қилиш ваколати Спикерга ўтди. Нурдинжон Исмоилов мажлис котибиятига келиб тушган 5 та сиёсий партия фракцияси раҳбарлари томонидан фракциялар тузилгани тўғрисидаги таъсис баённомаларини ўқиб эшиттирди. Шунга асосан Қонунчилик палатасидаги сиёсий партиялар фракциялари рўйхатга олинди.

Депутатлар Қонунчилик палатаси Спикерининг янги таъсис этилган биринчи ўринбосари лавозимига депутат Акмал Саидовни, Спикернинг ўринбосарлари лавозимларига Тадбиркорлар ва ишбилармонлар ҳаракати – Ўзбекистон Либерал-демократик партияси фракцияси раҳбари Актам Ҳаитовни, Ўзбекистон «Миллий тикланиш» демократик партияси фракцияси раҳбари Алишер Қодировни, Ўзбекистон «Адолат» социал-демократик партияси фракцияси раҳбари Наримон Умаровни, Ўзбекистон Халқ демократик партияси фракцияси раҳбари Улуғбек Иноятовни ва Ўзбекистон Экологик партияси фракцияси раҳбари Борий Алихоновни сайладилар.

«Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Қонунчилик палатасининг Регламенти тўғрисида»ги қонун ҳамда сиёсий партиялар фракцияларининг қабул қилган яхлит (умумий) қарорига асосан қўмиталар раиси лавозимлари депутатларнинг қайси партияга мансублиги ҳамда сайловда партиялар эгаллаган ўрин ҳисобга олинган ҳолда аниқланади. Шу муносабат билан депутатлар томонидан Қонунчилик палатаси қўмиталари раислари лавозимларини сиёсий партиялар фракциялари ўртасида тақсимлаш тўғрисида қарор қабул қилинди.

Депутатлар парламент қуйи палатаси қўмиталарининг раисларини ҳам сайлади.

Шундан сўнг Ўзбекистон Республикаси Конституциясининг 98-моддасига мувофиқ, Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси янги сайланган Олий Мажлис олдида ўз ваколатларини зиммасидан соқит қилиш ҳақидаги мурожаати эътиборга олинди ва Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Қонунчилик палатасининг тегишли қарори қабул қилинди.

Шу билан Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Қонунчилик палатасининг биринчи мажлиси ўз ишини якунлади.

ЎзА

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ОЛИЙ МАЖЛИСИ СЕНАТИНИНГ БИРИНЧИ МАЖЛИСИ ТЎҒРИСИДА АХБОРОТ

Тошкент шаҳрида 20 январь куни Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Сенатининг биринчи мажлиси бўлиб ўтди.

Унда Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёев иштирок этди.

Мажлисда давлат ҳокимияти ва бошқаруви органлари раҳбарлари, мамлакатимиз ва чет эл оммавий ахборот воситалари вакиллари қатнашди.

Ўзбекистон Республикаси Сайлов кодексига мувофиқ, Марказий сайлов комиссияси раиси М.Абдусаломов мажлисни очди.

Ўзбекистон Республикаси Давлат мадҳияси янгради.

Мажлисда Олий Мажлис Сенатини шакллантириш очиқлик ва транспарентлик каби демократик тамойиллар асосида миллий сайлов қонунчилиги талабларига мувофиқ амалга оширилгани таъкидланди.

Қорақалпоғистон Республикаси Жўқорғи Кенгеси, маҳаллий Кенгашлар депутатларининг Сенат аъзолари сайлови бўйича қўшма мажлисларида 84 нафар сенатор сайланди. Ўзбекистон Республикаси Президенти томонидан 13 нафар Сенат аъзоси тайинланди.

Сенатнинг янги таркиби фан, санъат, адабиёт, ишлаб чиқариш соҳасида, шунингдек, давлат ва жамият фаолиятининг бошқа тармоқларида катта амалий тажрибага эга бўлган ҳамда алоҳида хизмат кўрсатган энг обрўли фуқаролардан шакллантирилгани қайд этилди.

Мажлисда Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёев нутқ сўзлади.

Давлатимиз раҳбари янги таркибдаги Сенат аъзоларини юксак номга сазовор бўлгани билан самимий табриклади.

Президент мамлакатимиз парламентининг юқори палатаси олдида турган масалалар ҳақида сўз юритар экан, Сенат ўз фаолият режасини ҳудудий муаммолардан келиб чиқиб шакллантириши, маҳаллий Кенгашлар билан ҳамкорликни, улар фаолиятига амалий ва услубий кўмак кўрсатиш борасидаги ишларни янада кучайтириши лозимлигини таъкидлади.

Давлат бюджети лойиҳасини кўриб чиқиш ва унинг ижроси устидан парламент назоратини амалга ошириш, вазирлик ва идоралар раҳбарлари, ҳокимларнинг юртимиздаги кенг кўламли ислоҳотларни татбиқ этиш бўйича ҳисоботларини мунтазам муҳокама қилиб бориш, ёшлар ва таълим масалалари сенаторларнинг доимий эътиборида бўлиши зарурлиги қайд этилди.

Шунингдек, Олий Мажлис юқори палатаси мамлакатимизда коррупцияга ва умуман жиноятчиликка қарши кескин курашиш муҳитини яратиш ҳамда ҳуқуқбузарликларнинг барвақт олдини олишда, давлат идораларининг жамиятда хотин-қизлар ролини ошириш борасидаги ишлари устидан назоратни кучайтиришда фаол бўлиши кераклиги таъкидланди. Ўзбекистоннинг обрў-эътиборини юксалтириш, халқаро алоқаларини ривожлантириш ва хорижий инвестицияларни жалб этиш ҳам Сенатнинг муҳим вазифаси бўлиб қолади.

Мажлис иштирокчилари Олий Мажлис юқори палатаси фаолиятини ташкил этиш билан боғлиқ масалаларни кўриб чиқди.

Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёев мамлакат Конституциясининг 93-моддасига мувофиқ, Олий Мажлис Сенати Раиси ва унинг ўринбосарлари лавозимларига номзодларни тақдим қилди.

Юқори палата аъзолари яширин овоз бериш йўли билан Олий Мажлис Сенати Раиси лавозимига Танзила Норбоевани сайлади.

Сенат Раисининг биринчи ўринбосари лавозимига яширин овоз бериш йўли билан Содиқ Сафоев сайланди.

Ўзбекистон Республикаси Конституциясининг 86-моддасига мувофиқ Сенат Раисининг ўринбосарларидан бири Қорақалпоғистон Республикаси вакили бўлади. Ушбу нормага асосан Сенат Раисининг ўринбосари лавозимига яширин овоз бериш йўли билан Муса Ерниязов сайланди.

Сенат Раисининг ўринбосари лавозимига яширин овоз бериш йўли билан Зайниддин Низомхўжаев сайланди.

Мажлисда сенаторлар томонидан халқаро муносабатлар, ташқи иқтисодий алоқалар, хорижий инвестициялар ва туризм масалалари, бюджет ва иқтисодий ислоҳотлар масалалари, суд-ҳуқуқ масалалари ва коррупцияга қарши курашиш, мудофаа ва хавфсизлик масалалари, фан, таълим ва соғлиқни сақлаш масалалари, хотин-қизлар ва гендер тенглик масалалари, ёшлар, маданият ва спорт масалалари, аграр, сув хўжалиги масалалари ва экология қўмиталари, шунингдек, Регламент ва одоб комиссияси ташкил этилди.

Ҳар бир қўмита ва комиссиянинг раиси, раис ўринбосари ва аъзолари сайланди.

Муҳокама этилган барча масалалар юзасидан Олий Мажлис Сенатининг тегишли қарорлари қабул қилинди.

Бош вазирнинг Вазирлар Маҳкамаси янги сайланган Олий Мажлис олдида ўз ваколатларини зиммасидан соқит қилиши тўғрисидаги аризаси ўқиб эшиттирилди ва тегишли қарор қабул қилинди.

Шу билан Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Сенатининг биринчи мажлиси ниҳоясига етди.

ЎзА

«ЎЗЛИДЕП» СИЁСИЙ КЕНГАШИНИНГ МАЖЛИСИ ТЎҒРИСИДА АХБОРОТ

2020 йил 18 январь куни Тошкент шаҳрида Тадбиркорлар ва ишбилармонлар ҳаракати – Ўзбекистон Либерал-демократик партияси сиёсий кенгашининг мажлиси бўлиб ўтди.

«ЎзЛиДеП» сиёсий кенгаши ижроия қўмитаси раиси Актам Хаитов 2019 йил 22 декабрь ва 2020 йил 5 январь кунлари Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Қонунчилик палатасига ҳамда халқ депутатлари вилоят, туман ва шаҳар Кенгашларига бўлиб ўтган сайловларда партия муваффақиятли иштирок этганини таъкидлади. Партия сайлов якунлари бўйича Олий Мажлис Қонунчилик палатасида 53 нафар депутатлик ўрнини эгаллаб, парламентдаги энг йирик фракцияни ташкил этди.

Асосий қонунимизга биноан Ўзбекистон Республикаси Бош вазири номзоди Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг Қонунчилик палатасига сайловда энг кўп депутатлик ўринларини олган сиёсий партия томонидан Ўзбекистон Республикаси Президентига кўриб чиқиш учун тақдим этилади. Йиғилишда Конституциямизнинг 98-моддасига асосан Ўзбекистон Республикаси Бош вазири номзодини кўрсатиш масаласи сиёсий кенгаш аъзолари томонидан атрофлича муҳокама қилинди.

Мажлисда сўзга чиққан партия фаоллари Л.Муратова, В.Пак, О.Отахонова, Р.Кушербаев, Д.Каттахонова ва бошқалар Бош вазир лавозимига 2016 йилнинг декабрь ойидан Ўзбекистон Республикасининг Бош вазири лавозимида ишлаб келаётган «ЎзЛиДеП» сиёсий кенгаши аъзоси А.Арипов номзодини кўриб чиқишни таклиф қилди. Номзод катта тажрибага эга эканини, унинг раҳбарлигида Ҳукумат Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёев томонидан белгилаб берилган кенг кўламли ислоҳотлар ва вазифаларни амалга оширишда сезиларли муваффақиятларга эришганини қайд этишди.

Бош вазир лавозимига номзод А.Арипов мажлис иштирокчилари эътиборига Президентимиз томонидан белгиланган устувор вазифалар ва Ўзбекистон Либерал-демократик партиясининг сайловолди дастуридан келиб чиқадиган асосий ва устувор йўналишларни ҳавола этди.

Номзод тақдим этган Президентимиз томонидан белгиланган устувор вазифалар ва Ўзбекистон Либерал-демократик партиясининг сайловолди дастуридан келиб чиқадиган асосий ва устувор йўналишлар қўллаб-қувватланди ва тасдиқланди.

Муҳокамалар натижасида Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёевга Бош вазир лавозимига Ўзбекистон Республикаси Бош вазири лавозимида ишлаб келаётган А.Арипов номзодини тавсия этиш тўғрисида қарор қабул қилинди.

Мажлисда Тадбиркорлар ва ишбилармонлар ҳаракати – Ўзбекистон Либерал-демократик партияси сиёсий кенгаши ваколатига кирадиган бошқа масалалар ҳам кўриб чиқилди.

ЎзА

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИ ШАВКАТ МИРЗИЁЕВНИНГ ОЛИЙ МАЖЛИС ҚОНУНЧИЛИК ПАЛАТАСИ БИРИНЧИ ЙИҒИЛИШИДАГИ НУТҚИ

1

Халқаро кузатувчилар томонидан билдирилган таклиф ва тавсиялар таҳлили ҳам сайлов комиссияси аъзолари ва сайловчиларнинг ҳуқуқий маданиятини ошириш лозимлигини кўрсатмоқда. Ана шундай таклиф ва тавсияларни инобатга олган ҳолда, **Аҳолининг электорал маданиятини юксалтириш концепциясини** ишлаб чиқиш зарур, деб ҳисоблайман. Шунингдек, хорижий кузатувчилар томонидан баён этилган сайловни молиялаштириш манбаларини кенгайтиришга доир тавсия бўйича парламент ўз муносабатини билдириши лозим.

Парламентга мавжуд камчиликларни бартараф этиш бўйича комиссия тузиб, халқаро ташкилотлар билан ҳамкорлик қилишни тавсия этаман. Мазкур комиссия халқаро ташкилотлар ва кузатувчиларнинг таклиф ва тавсияларини чуқур ўрганиб, миллий қонунчилигимиз ҳамда сайлов жараёнини такомиллаштириш бўйича аниқ вазифаларни ишлаб чиқиши лозим.

Вазирлар Маҳкамаси ва Марказий сайлов комиссиясига сайловчиларнинг ягона электрон рўйхати тизимининг самарали ишлаши учун зарур чораларни кўриш топширилади.

Фурсатдан фойдаланиб, сайловларда иштирок этган барча сайловчиларга, сайлов участкалари ва округлари аъзоларига, ноёб тизим – маҳаллалар фаолларига, эртанги кунга бефарқ бўлмаган фуқароларимизга, бутун халқимизга чин қалбимдан миннатдорчилик билдираман. Шунингдек, халқаро кузатувчилар, маҳаллий ва хорижий журналистларга ҳам самимий ташаккур изҳор этаман.

Муҳтарам халқ вакиллари!

Мана, ҳозиргина Сиёсий партиялар вакиллари кенгашининг таклифига асосан Қонунчилик палатасининг янги Спикери лавозимига депутат Нурдинжон Муйдинхонович Исмоилов сайланди.

Аввало шуни таъкидлаш керакки, бу раҳбар кўп йиллар давомида қонун ижодкорлиги соҳасида ва ҳуқуқни муҳофаза қилиш идоларида фаолият кўрсатган. Етарли иш ва ҳаёт тажрибасига эга. У киши миллий парламентимиз тараққиётининг дастлабки босқичларидан бошлаб унинг ривожига катта ҳисса қўшган раҳбарлардан ҳисобланади.

Спикернинг меҳнат фаолиятига назар ташласак, у давлат ва халқ манфаатларини таъминлаш йўлида ўзининг бор билими ва тажрибаси, куч-ғайратини сафарбар этиб келаётганини кўрамиз.

Шунингдек, бугун Қонунчилик палатаси Спикерининг янги таъсис этилган биринчи ўринбосари лавозимига депутат Акмал Холматович Саидов сайланди. Қонунчилик палатасида бу янги лавозимни таъсис этиш ҳақидаги қарор ўз вақтида ва тўғри қабул қилинган деб ҳисоблайман.

Айни вақтда янги парламент институти бўлмиш Спикернинг биринчи ўринбосари фаолиятининг асосий йўналишлари қуйидагилардан иборат бўлиши мақсадга мувофиқдир.

Авваламбор, биринчи ўринбосар Қонунчилик палатасининг халқаро парламентлараро ташкилотлар билан алоқаларини ривожлантириш, хорижий давлатлар билан парламентлараро гуруҳлар фаолиятини мувофиқлаштириш, Ўзбекистоннинг жаҳон миқёсидаги обрў-эътиборини юксалтиришга кўмаклашиш, парламентлараро дипломатияни амалга оширишга масъул бўлиши керак.

Маълумки, Конституцияга мувофиқ, Қонунчилик палатасининг энг муҳим ваколатларидан бири – бу халқаро шартномаларни ратификация ёки денонсация қилиш ҳисобланади. Шу билан бирга, Ўзбекистон Республикаси халқаро шартномаларининг Ҳукумат томонидан изчил бажарилишини назорат қилиш ҳам Спикер биринчи ўринбосарининг асосий вазифаси бўлиши керак.

Масалан, Қонунчилик палатаси бундан буён Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг Барқарор ривожланиш мақсадларини бажариш бўйича вазирлар ҳисоботларини эшитишни йўлга қўйиши лозим.

Яна бир муҳим масала – Ўзбекистон инсон ҳуқуқларига оид 70 дан ортиқ халқаро шартномага қўшилган. Шу йўналишда БМТнинг устав органларида Ҳукуматимиз мунтазам равишда миллий ҳисоботлар бериб келмоқда.

Инсон ҳуқуқларини ҳимоя қилишда Қонунчилик палатаси ролини ошириш, халқаро ташкилотлар тавсиялари ижросини ташкил этиш, «йўл хариталари»ни ишлаб чиқиш ва ижро этиш ҳам қуйи палатанинг диққат марказида бўлиши керак.

Бугунги кунда жаҳон парламентаризмида илғор тажриба бўлмиш, яъни нодавлат нотижорат ташкилотлари ва фуқаролик жамияти институтларини қўллаб-қувватлаш амалиёти халқаро даражада эътироф этилаётгани сизларга яхши маълум. Шу боис, Спикернинг биринчи ўринбосари томонидан ушбу номдаги Парламент комиссияси фаолиятининг изчил мувофиқлаштириб борилиши муҳим, деб ҳисоблайман.

Хабарингиз бор, Олий Мажлис ҳузурида Қонунчилик муаммолари ва парламент тадқиқотлари институти тузилган. Бу институт қонун лойиҳаларини тайёрлашда, уларни муҳокама қилишда, қабул қилинган қонунлар моҳиятини жамоатчиликка етказишда парламент аъзоларига ҳақиқий ёрдамчи бўлиши лозим.

Қонун ижодкорлиги фаолиятига илмий-инновацион омилни кенг жорий этиш ҳам бундан кейин палатанинг муҳим вазифаси бўлиб қолиши керак.

Спикернинг биринчи ўринбосари лавозимига сайланган Акмал Холматович Саидовни нафақат мамлакатимиз, балки халқаро жамоатчилик вакиллари ҳам қонунчилик соҳасида кўзга кўринган, узоқ йиллардан буён фаолият олиб бораётган йирик мутахассис сифатида яхши билишади. У мазкур лавозимда ўзининг бой билими, кенг дунёқараши, профессионал малакаси, ташкилотчилик ва ташаббускорлик қобилиятини Ватанимиз равнақига сафарбар этади, деган умиддаман.

Спикернинг биринчи ўринбосари партиявийликдан холи равишда умумдавлат, умумхалқ манфаатлари йўлида иш олиб бориши лозим.

Шу билан бирга, бугун Спикер ўринбосарлари этиб сайланган барча партиялар фракциялари раҳбарларини ҳам самимий қутлашга ижозат этгайсизлар.

Бир сўз билан айтганда, бугун Қонунчилик палатаси депутатлари ўзларининг муносиб раҳбарларига эга бўлди, деб айтишга барча асосларимиз бор. Халқ вакилларини жонажон Ўзбекистонимизни тараққий эттиришдек улуғ мақсад йўлида бирлаштириб, парламент фаолиятини янги босқичга кўтаришда уларга ютуқ ва омадлар тилаймиз.

Ҳурматли мажлис иштирокчилари!

Барчамизга яхши аёнки, депутатлик – бу одамдан жуда катта интеллектуал салоҳият, тинимсиз меҳнат, изланиш ва масъулият талаб қиладиган фаолиятдир. Ўзим ҳам кўп йиллар депутат бўлиб ишлаганман, бу вазифанинг қанчалик оғир ва машаққатли, шу билан бирга, шарафли иш эканини яхши биламан.

Депутат, аввало, ҳамиша халқ дарди билан яшаши, одамларни қийнаётган муаммоларни ҳал қилиш учун фидойилик кўрсатиб бошқаларга ўрнак бўлиши лозим. Депутатнинг қалби, виждони уйғоқ бўлса, вазирлар ҳам, ҳукумат ҳам, парламент ҳам уйғоқ бўлади, бутун жамиятимиз уйғоқ бўлади.

Бугун биз ҳамма соҳада изланиш ва ўрганишдамиз. Изланиб яшаётган, ўз мақсади сари изчил бораётган инсон ва жамият албатта ижобий натижа ҳамда ютуқларга эриша олади.

Ҳозирги кунда – Ўзбекистон тараққиётининг янги босқичида олдимизда ўта долзарб ва мураккаб вазифалар турибди. Уларни муваффақиятли ҳал этиш учун аввало қонун ижодкорлиги соҳасида ишни бутунлай янгича ташкил этишимиз керак. Бу борада айниқса қуйидаги масалаларга алоҳида эътибор қаратиш лозим.

Биринчидан, қуйи палата ҳар бир қонун лойиҳаси бўйича холис баҳс-мунозара ва тортишувлар маконига, турли ижтимоий манфаатлар ўртасидаги кураш майдонига, чинакам «демократия мактаби»га айланиши зарур.

Ўтган беш йил давомида палата фаолияти сезиларли даражада жонланиб, 540 та қонун ёки 2010-2014 йилларга нисбатан 2 баробар кўп қонун лойиҳаси кўриб чиқилди. Агар 2015 йилда қабул қилинган қонунларнинг бор-йўғи 11 тасини яхлит ва янги қонунлар ташкил этган бўлса, 2019 йилда бу кўрсаткич 3 баробар ошиб, 35 тага етди.

Шуни алоҳида таъкидлаш керакки, бир соҳага тааллуқли ижтимоий муносабатларни тартибга соладиган бир нечта қонунлар ўрнига, ягона кодекс қабул қилиш амалиёти қарор топмоқда. Жумладан, Фуқаролик процессуал кодекси, Иқтисодий процессуал кодекс, Маъмурий суд ишларини юритиш тўғрисидаги кодекс, Сайлов кодекси каби муҳим ҳужжатлар қабул қилинди.

Шунингдек, ўтган икки йилда тўғридан-тўғри амал қиладиган қонунларни қабул қилишни бошладик. Масалан, «Тўловлар ва тўлов тизимлари тўғрисида»ги, «Инвестициялар ва инвестиция фаолияти тўғрисида»ги қонунларда ҳавола шаклидаги нормалар ўрнига тўғридан-тўғри ишлайдиган қоидалар белгиланди.

Айни вақтда ҳаётнинг ўзи, Ўзбекистоннинг жадал тараққиёти бу борадаги фаолиятимизни янги сифат босқичига олиб чиқишни талаб этмоқда. Жаҳондаги илғор тажрибалар асосида партиялар ўз сиёсий манфаатлари, ўз электорати манфаатларини ифода этадиган қонунларни қабул қилиш учун парламентда қизғин баҳс олиб боришлари керак. Бунинг учун парламентда кўпчиликни ташкил этадиган партия ва унга мухолифатда бўлган партиялар ўртасида соғлом рақобат бўлиши лозим.

Албатта, Қонунчилик палатасида ҳам фракция ўзини мухолифат деб эълон қилиши мумкин. Бу фракция қонун биринчи ўқишда кўриб чиқилгунга қадар мазкур масала бўйича қонуннинг муқобил таҳририни киритиш ҳуқуқига эга экани белгиланган. Лекин, тан олишимиз керакки, бу институт шу пайтгача самарали ишлагани йўқ.

Албатта, сиз, ҳурматли депутатлар ташаббус кўрсатиш учун ўз устингизда мунтазам ишлашингиз, ҳар бир соҳа бўйича қабул қилинган қарорда қабул манфаатлари йўлида мустаҳкам замин яратишингиз керак. Сайловчилар сизлардан ташаббус кўрсатиб, ўз муқобил фикрингизни, қатъий сиёсий иродангизни намоён этишингизни кутмоқда. Чунки ҳақиқат баҳс ва тортишувларда туғилади, деган гапда чуқур ҳаётий маъно бор.

Албатта, ҳар бир депутат маълум бир соҳага оид қонунни қабул қилишда шу соҳанинг мутахассиси сифатида фикр юритишга қодир бўлиши лозим. Чунки сизлар қабул қиладиган қонун ҳужжатлари миллионлаб одамларнинг, бутун халқимизнинг ҳаётига бевосита таъсир кўрсатади. Лекин бу таъсир ижобий ҳам, салбий ҳам бўлиши мумкин. Шунинг учун халқ ишончини қозонган депутатнинг хато қилишга, ўз зиммасидаги юксак масъулиятни унутишга сира ҳаққи йўқ.

Иккинчидан, депутатлар муҳокамага киритилган ҳар бир қонун лойиҳаси бўйича ўзининг мустаҳкам позициясини кўрсатган тақдирдагина, сайловчилар ишончини оқлай олади.

Ўтган чақириқда қуйи палатага киритилган ҳар бир қонун лойиҳаси бўйича жойларда жамоатчилик муҳокамасини ўтказиш амалиёти йўлга қўйилди. Шундан сўнг 400 дан зиёд қонун лойиҳасидаги мингга яқин қоидалар фуқароларимиз билдирган таклифлар асосида такомиллаштирилди. Мисол учун, «Касаба уюшмалари тўғрисида»ги қонун лойиҳаси фуқаролик жамияти институтлари билан биргаликда кенг жамоатчилик муҳокамасидан ўтказилди.

Депутатлар қонунларни **«номигагина кўриб чиқиб, бир овоздан маъқуллаш»** деган эски амалиётдан воз кечиб, уларни жиддий ва батафсил муҳокама қилишни ўрганмоқда. Аҳоли томонидан билдирилган фикрлар, танқидий мулоҳазалар инобатга олиниб, 16 та қонун лойиҳаси рад этилди ва ташаббускор идорага қайтарилди. Ҳолбуки, 2010-2014 йилларда бирорта ҳам қонун лойиҳаси қайтарилмаган эди.

Сиз, ҳурматли депутатлар, қонун лойиҳаларини биринчи навбатда халқ манфаатидан келиб чиққан ҳолда таҳлил қилиб, уларни танқидий кўриб чиқиш борасидаги ишларни кучайтиришингизга ишонаман.

Қуйи палата аъзолари шу пайтгача қонун лойиҳасининг концептуал масалаларидан ташқари уларнинг Конституция ва амалдаги қонунларга, қонунчилик техникасига мослигини таъминлаш билан ҳам шуғулланиб келган. Аслида депутатлар сифатсиз лойиҳаларни маромига етказиш билан банд бўлмасдан, асосий эътиборни қонунлар халқ манфаатини қанчалик ифода этишига қаратиши керак.

Шу ўринда қадимги Римнинг машҳур шоири Публилий Сирнинг бир фикрини эслаш жоиз деб биламан. **«Қонунлар кучли бўлган жойда, халқ ҳам кучлидир»,** деб ёзган эди у.

Дарҳақиқат, халқ вакиллари бўлган депутатлар ўз ваколатига асосланиб, жасур, талабчан ва қатъиятли бўлиши, фуқароларнинг манфаатига хизмат қилмайдиган қонунлар қабул қилинишига йўл қўймаслиги шарт.

Ҳар бир қонуннинг, таъбир жоиз бўлса, кўзи, оёғи, ижроси бўлиши лозим. Қонун қабул қилиндими, албатта, ҳаётда ўзгариш бўлиши керак.

Айни вақтда масаланинг иккинчи томонини ҳам ўйлаш керак, яъни парламентга сифатсиз қонун лойиҳаларини киритгани учун аввало ташаббускор идоралар ва Адлия вазирлигининг роли ҳамда масъулиятини ошириш зарур. Агар ташаббускор идора қонун лойиҳасининг аҳамиятини депутатлар олдида асослаб бера олмаса, Қонунчилик палатаси лойиҳани кўриб чиқишни рад этиши лозим, деб ҳисоблайман.

Учинчидан, қуйи палата депутатлари ташаббуси асосида ишлаб чиқиладиган қонунларнинг салмоғини ошириш лозим.

2015-2019 йилларда депутатларнинг қонунчилик ташаббуси ҳуқуқидан фойдаланиши сон жиҳатидан ошганини таъкидлаш лозим. Хусусан, 2010-2014 йилларда 37 та қонун лойиҳаси депутатлар томонидан муҳокамага киритилган бўлса, ўтган чақириқда бу кўрсаткич 2,5 баробар ошиб, 88 тага етди. Бироқ, бундай қонун лойиҳаларининг салмоғи қуйи палатага киритилаётган лойиҳаларнинг умумий сонига нисбатан ҳануз пастлигача қолмоқда, яъни 16-17 фоиздан ошмаяпти. Шу сабабли депутатларимизни ўз сайловчиларининг долзарб муаммоларини чуқур таҳлил қилган ҳолда янада ташаббускор бўлишга чақираман.

Тўртинчидан, ҳурматли халқ вакиллари қонунларни қабул қилишда уларнинг келгусида ишлашини таъминлайдиган чора-тадбирларни ҳам кўриши лозим.

Қонунларда белгиланган айрим қонуности ҳужжатларининг ўз вақтида қабул қилинмаслиги – уларнинг амалда «ишламай қолиши»га, бу эса, фуқаролар ва тадбиркорларнинг ҳақли эътирозига сабаб бўлмоқда. Мисол учун, халқаро стандартларга тўлиқ жавоб берадиган «Маъмурий тартиб-таомиллар тўғрисида»ги қонун кучга кирганига бир йилдан ошган бўлса-да, унинг амалда қўлланиши кўплаб саволларни юзага келтирмоқда.

Шунинг учун қонунларни қабул қилиш жараёнида улар билан боғлиқ барча қонуности ҳужжатларининг ўз вақтида ва тўлиқ ишлаб чиқилишини таъминлаш – палатанинг беш йил давомидаги асосий вазифаларидан бири бўлиши лозим. Шундагина биз **«қонунни қабул қилиш билан парламентнинг иши якунланди»**, деган эскича қарашдан воз кечамиз.

Бундан ташқари, бирон-бир қонун лойиҳасини қабул қилишда ташаббускор бўлган парламент фракцияси шу қонунни амалга ошириш бўйича «Йўл харитаси»ни ишлаб чиқиши мақсадга мувофиқ бўлар эди.

Қонунчилик палатаси йил якунига кўра жорий йилда қабул қилинган ҳар қайси қонун халқ томонидан қандай баҳолангани, қайси қонун аҳолига наф келтираётганини, қайси қонун эса ишламай турганини аниқ таҳлил қилиши ва тегишли хулосалар чиқариши лозим. Бу эса электорат билан таъсирчан мулоқотни йўлга қўйишга ва парламентимиз фаолияти самарадорлигини оширишга хизмат қилади.

Бешинчидан, қонун лойиҳаларининг халқаро шартномаларга, халқаро рейтинглардаги ўрнимизни яхшилаш бўйича тавсияларга мослигини ўрганиш амалиётини кенг жорий этиш лозим. Чунки, халқаро шартномалар ва рейтинглар мазмунида хорижий давлатларнинг илғор тажрибаси ўз аксини топган.

Юқорида баён этилган фикрлардан келиб чиқиб, хулоса қиладиган бўлсак, қонун ижодкорлиги фаолияти **«қонуннинг бирдан-бир манбаи ва муаллифи том маънода халқ бўлиши шарт»** деган устувор тамойилга асосланиши керак.

Ҳурматли мажлис иштирокчилари!

Қуйи палатанинг парламент назоратини амалга ошириш борасидаги фаолиятида ҳам ўз ечимини кутаётган қатор масалалар мавжуд.

Биринчи. Янги депутатлар таъсирчан парламент назоратини олиб бориш орқали халқ ишончини оқлаши зарур.

Ўтган даврда парламент назоратининг янги шакл ва механизмлари ҳаётимизга кириб келди. Жумладан, Қонунчилик палатасида ҳукумат аъзоларининг депутатлар саволларига жавобларини эшитиш тартиби – «Ҳукумат соати» институти жорий этилди. Сўнгги 2 йилда 14 марта «Ҳукумат соати» ўтказилиб, уларда 17 та вазирлик ва давлат қўмитаси раҳбарлари иштирок этди.

Бундан ташқари, 2019 йилдан бошлаб Вазирлар Маҳкамаси аъзолигига номзодларни қуйи палата мажлисида кўриб чиқиш амалиёти йўлга қўйилди. Бироқ бундай ишларимиздан сайловчиларимиз тўлиқ рози, деб айтишга ҳали эрта.

Ҳеч кимга сир эмас, айрим мансабдор шахслар номаъқул хатти-ҳаракатлари билан жамиятда қизғин муҳокамаларга, айрим ҳолларда эса, кескин норозиликка сабаб бўлмоқда. Ана шундай вазиятларда депутатларнинг бир чеккада томошабин бўлиб туришини бундан кейин халқимиз асло қабул қила олмайди. Ахир, фуқаролар ўз вакилларини халқ фикрини ифода этиш ва улар манфаатларини ҳимоя қилиши учун сайлаган-ку!

Эл-юртимиз депутатлар тимсолида қонун ва ахлоқ-одоб мезонларини бузган мансабдорларга қарши тура оладиган талабчан курашчини, халқ дардини қўрқмасдан кўтариб чиқадиган ўз ҳимоячиси, ўз вакилини кўришни истайди.

Бу борада дастлабки қадамлар ташланмоқда. Расул Кушербаев, Шуҳрат Полвонов, Алишер Ҳамроев каби ёш ва жонкуяр депутатлар фаолияти сайловчиларга манзур бўлмоқда. Масалан, автомототранспорт воситаларида кундуз куни чироқ ёқиб юриш бўйича қабул қилинган қарор депутатлар ташаббуси билан ўзгартирилди.

Биз бундай ҳолатларни фақат ижобий баҳолашимиз керак. Шу тариқа биз таъсирчан парламент орқали самарали ижро ҳокимияти фаолиятини йўлга қўйишга эришамиз. Шу сабабли халқ орасида мунозарага сабаб бўлаётган муаммолар юзасидан масъул раҳбарларнинг парламент ва маҳаллий Кенгашларга тушунтириш бериш тартибини йўлга қўйиш керак.

Парламент назорати натижаларидан аҳолини ўз вақтида хабардор қилиш масаласи ҳам эътиборимиз марказида бўлиши шарт. Шу муносабат билан палата мажлисларини, ҳар бир тадбир ҳақидаги ахборотни оммавий ахборот воситаларида, расмий веб-сайтларда, ижтимоий тармоқларда кенг ва тизимли ёритишни қучайтириш керак. Бундай амалиёт парламент фаолиятида нафақат очиқликни таъминлашга, балки барча давлат идоралари масъулиятини оширишга ҳам хизмат қилади.

Иккинчи. Палатанинг қўмиталари ва бошқа таркибий тузилмалари назорат-таҳлил ишларини кучайтириши лозим.

Парламент фаолиятининг роли ва амалий таъсирчанлигини ошириш мақсадида ўтган чақириқда қатор янги таркибий тузилмалар ташкил этилди. Хусусан, Коррупцияга қарши курашиш ва суд-ҳуқуқ масалалари қўмитаси энди ҳуқуқни муҳофаза қилиш органлари фаолиятини ислоҳ этиш ва суд мустақиллигини таъминлашнинг ташкилий-ҳуқуқий асосларини ишлаб чиқишга бош-қош бўлиши керак. Ушбу қўмита давлат идораларининг коррупцияга қарши курашиш борасидаги фаолиятига баҳо бериб, раҳбарларнинг жавобгарлиги масаласини Ҳукумат олдига қўйса, ўйлайманки, жуда ўринли бўлади.

Фуқаролар соғлиғини сақлаш масалалари қўмитаси жойларда тиббиёт соҳасидаги ишлар аҳволини ўрганишга масъул этиб белгиланган. Умуман, Қонунчилик палатасига соғлиқни сақлаш тизимини назорат қилиш ишониб топширилган эди.

Афсуски, палатанинг бу борада олиб бораётган ишлари ҳали биз кутган натижани бермаяпти ва бундай ҳолат мени жиддий ташвишга солмоқда.

Нега деганда, соғлиқни сақлаш тизимида ҳозирда ҳам ўз ечимини топмаган муаммолар жуда кўп. Мисол учун, соҳада давлат-хусусий шерикликни йўлга қўйишнинг ҳуқуқий асослари яратилган бўлса-да, бironта лойиҳа ишга туширилмаган. Шунингдек, онкологик, эндокринологик ва юрак-қон томир тизими касалликларини даволаш бўйича ишларнинг аҳволи талаб даражасида эмас.

Энг ачинарлиси, айрим тиббиёт масканларининг ўзи инфекция тарқалиш манбаи бўлиб қолмоқда. Хусусан, 2019 йилда шифохоналарда инфекция тарқалиши билан боғлиқ мингга яқин ҳолат қайд этилган.

Соҳадаги мавжуд аҳволнинг назорати қуйи палатага юклатилганини инобатга олиб, Спикер ва масъул қўмита парламент назоратини тизимли йўлга қўйиши, керак бўлса, уни ҳар бир тиббиёт муассасаси бўйича амалга ошириши лозим. Ана шу ўта муҳим масалада, яъни тиббий хизмат сифатини яхшилаш учун қандай қонуний чоралар кўриш, одамларни рози қилиш бўйича чинакам ташаббус ва қатъият кўрсатилса, тарихда қоладиган иш бўлур эди.

Қуйи палатада Давлат бюджети бошқармасининг ташкил этилгани бюджетни шакллантириш ва ижроси устидан самарали назорат ўрнатишга хизмат қилмоқда. Масалан, ўзини ўзи молиялаштириш тартибига ўтган олий таълим муассасалари учун ижтимоий солиқ ставкаси 25 фоиздан 12 фоизга туширилди ва уларнинг ихтиёрида 47 миллиард сўм маблағ қолдирилди. Албатта, бу – парламент назоратини кучайтириш борасидаги саъй-ҳаракатларнинг дастлабки ижобий натижаси, холос.

Парламентимизнинг бу борадаги фаолиятини кучайтиришни ҳаётнинг ўзи тақозо этмоқда.

Кейинги пайтда ҳудуд ва минтақаларимизни ижтимоий-иқтисодий ривожлантириш мақсадида давлат томонидан катта ҳажмдаги маблағлар йўналтирилмоқда. Лекин бу маблағларнинг тўғри ва самарали ишлатилишини назорат қилиш борасида, авваламбор, шу ҳудудлардан сайланган депутатларимизнинг иштироки деярли сезилмаяпти. Ҳолбуки, жойларда ажратилган маблағлардан нотўғри фойдаланиш, уларни талон-тарож қилиш, коррупция ҳолатлари ҳам учраб турибди.

Халқ вакиллари ўз ваколатига асосланиб, таъсирчан назорат ўрнатса, уларнинг ҳам, Қонунчилик палатасининг ҳам обрў-эътибори ортади. Энг муҳими, бундан эл-юртимизга амалий фойда бўлади.

Бюджетдан сарфланадиган ҳар бир сўм учун Молия вазирлиги халқ вакиллари олдида ҳисобот бериши, барча идоралар давлат маблағининг аниқ мақсадлар учун ишлатилиши бўйича парламентдан ҳайиқиб туриши лозим. Шунда тартиб бўлади, шунда ҳамма депутат билан ҳисоблашадиган бўлади. Палата бу масалада қатъият кўрсатиб, электорат манфаатларини ҳимоя қилади, деб ишонаман.

Умуман олганда, ҳар бир қўмита чорак иш режаси асосида ўз фаолият йўналишидаги давлат идоралари олдига конкрет вазифаларни қўйиб, улардан қонун ва қарорлар ижроси бўйича аниқ сўров қилишига эришмоғимиз зарур.

Учинчи. Парламент ва депутат сўровининг таъсирчанлигини ошириш чораларини кўриш керак.

Ўтган чақириқда давлат ва хўжалик бошқаруви органларидаги мансабдор шахсларга 28 та ёки 2010-2014 йилларга нисбатан 7 баробар кўп парламент сўрови юборилди.

Парламент ва депутат сўровини кўриб чиқмаганлик ёки кўриб чиқиш муддатини бузганлик учун жавобгарлик чоралари кучайтирилди. Шунга қарамасдан, афсуски, айрим ҳолларда депутат сўровига раҳбарнинг ўзи эмас, балки унинг ўринбосари, ҳатто бошқарма бошлиқлари жавоб қайтармоқда.

Ўзингиз айтинг, қани бу масалада халқ вакилининг обрўси? Парламентга ва депутатга бўлган ҳурмат шуми? Бундай салбий ҳолатларга мутлақо йўл қўйиб бўлмайди. Шу сабабли **парламент ва депутат сўровига вазирлик ва идоралар биринчи раҳбарларининг шахсан ўзлари жавоб бериши шартлигини қонунда белгилашни таклиф қиламан.**

Тўртинчи. Сайловчи ва депутатнинг ўзаро муносабатларига ахборот технологияларини кенг жорий этадиган вақт келди. Жумладан, парламент ва депутат сўровларини шакллантириш механизмини такомиллаштириш зарур.

Ўтган чақириқда турли масалалар юзасидан 856 та депутат сўрови юборилган. Лекин сўровларда сайловчилар манфаати қанчалик ўз аксини топди, уларнинг нечтаси фуқаролар ташаббуси асосида шакллантирилди, деган саволлар мени ўйлантирмоқда. Шунинг учун жамоавий мурожаатлар асосида Интернет тармоғи воситасида парламент ва депутат сўровини шакллантириш амалиётини йўлга қўйиш лозим. Бу орқали биз аҳолини қийнаётган масалаларнинг парламентда кўриб чиқилишига эришамиз.

2019 йилда депутатлар томонидан 8 мингдан ортиқ ҳонадон, 3 мингдан зиёд ижтимоий соҳа ва 2 мингга яқин ишлаб чиқариш объектига борилиб, қарийб 150 минг фуқаро билан мулоқот ўтказилди. Одамларни ташвишга солаётган ижтимоий муаммоларни ҳал этиш мақсадида депутатлар ҳар ойнинг охирги ҳафтасида ўз сайлов округида бўлишига доир тартиб йўлга қўйилди. Албатта, бу ишларни тизимли равишда давом эттириш керак.

Айни вақтда савол туғилади – ахборот технологиялари ривожланган ҳозирги кунда сайловчи ўзининг вакилига мурожаат қилиши учун унинг округга бевосита келишини кутиб ўтириши шартми? Шу сабабли **халқ билан мулоқот тизимини мутлақо янги босқичга олиб чиқиб, депутатларни ўз сайловчилари билан боғлаш имкониятини берадиган электрон портал ва мобиль иловаларни ишга тушириш лозим.** Токи ана шу тизим орқали сайловчи депутатнинг кундалик ишини кузатиб бориш, қонун лойиҳаларини муҳокама қилиш ва улар бўйича ўз фикр ва мулоҳазаларини билдириш имконига эга бўлсин. Яъни депутат фаолиятига унинг сайловчилари бевосита баҳо берсин. **Ана шундагина фуқаро ва парламент ўртасида халқимиз биздан кутаётган ҳақиқий кўприк пайдо бўлади.**

Бешинчи. Парламент фаолиятига аҳолини кенг жалб этиш мақсадида «Менинг фикрим» веб-портали ишини такомиллаштириш даркор.

Маълумки, биз бу портални давлат ва жамият ҳаётига оид муҳим масалаларда халқ фикрини атрофлича ўрганиш ва фуқаролар ташаббусини ҳар томонлама қўллаб-қувватлаш мақсадида ташкил этган эдик. Лекин ҳозирги кунда халқдан тушаётган таклифларни чуқур ўрганиш ва уларни муҳокама қилиш ишлари самарали йўлга қўйилганми?

Бу саволни ўртага қўяётганимиз бежиз эмас. Чунки, ҳозирги кунга қадар тушган таклифларнинг атиги 11 таси кенг муҳокамадан ўтказилиб, улар бўйича палатанинг қарорлари қабул қилинган.

Умуман олганда, жамият ҳаёти учун долзарб муаммолар кўтариладиган бўлса, уларни кенг жамоатчилик ўртасида муҳокама қилишнинг муқобил усулларини амалиётга киритиш зарур.

Бу борада «Менинг фикрим» веб-порталига тушаётган мурожаатларни телевидение ва бошқа оммавий ахборот воситаларида депутатлар, мутахассислар, кенг жамоатчилик иштирокида муҳокама қилиш учун кўрсатув ва эшиттиришлар ташкил этиш мақсадга мувофиқ, деб ўйлайман.

Яна бир муҳим масала шуки, Қонунчилик палатасининг халқаро парламентлараро ташкилотлардаги иштирокини фаоллаштириш лозим.

Бугунги кунда қуйи палатанинг халқаро алоқалари кенгайиб бораётгани ҳаммамизга яхши маълум. Масалан, 2015 йилда палатада хорижий давлатларнинг парламентлари билан ҳамкорлик бўйича 9 та парламентлараро ҳамкорлик гуруҳи фаолият кўрсатган бўлса, 2019 йилда уларнинг сони 28 тага етди, шундан 24 та гуруҳ Сенат билан биргаликда тузилгани эътиборга молик. Халқаро муносабатлардаги самарали фаолият натижасида ўтган даврда парламентда 248 та чет эл делегацияси қабул қилинди.

Миллий парламентимиз қисқа муддатда кўплаб нуфузли халқаро парламентлараро бирлашмаларнинг фаол иштирокчисига айланди. Парламентлараро иттифоқ, Европада хавфсизлик ва ҳамкорлик ташкилотининг Парламентлараро ассамблеяси, Мустақил Давлатлар Ҳамдўстлигига аъзо мамлакатлар Парламентлараро ассамблеяси шулар жумласидан бўлиб, бизнинг депутатларимиз ҳам мазкур нуфузли ташкилотларнинг раҳбарлик лавозимларига сайландилар.

Халқаро парламентлараро алоқаларни тизимли равишда ривожлантириб бориш бундан кейин ҳам депутатларнинг доимий эътибор марказида бўлиши зарур.

Яна бир жиҳатга алоҳида эътиборингизни қаратишни истар эдим. Афсуски, партияларимиз ўз сиёсий мақсад ва дастурларини илгари суриш ва сафларини кенгайтириш ҳақида фақат сайлов арафасидагина эслаб қоладилар. Асосан шу даврда улар ўз аъзолари билан ишлаб, уларнинг сонини кўпайтиришга интилади. Бундай ёндашув, вақтинчалик ва расмиятчилик учун қилинадиган ишлар қанчалик тўғри? Бу албатта нотўғри.

Аслида сиёсий партиялар ўз аъзолари сонини кўпайтириш устида доимий ишлаши, ўз дастурларини ҳамиша такомиллаштириб, ундаги мақсад ва ғояларни кундалик ҳаётга татбиқ этиб бориши керак эмасми? Шундагина партияларнинг жамиятдаги ва ижтимоий ҳаётимиздаги ўрни ва таъсири мустаҳкам бўлади. Шунинг учун сиёсий партиялар ва уларнинг фракциялари раҳбарлари ўз фаолиятини жонлантириши, электорат ичига чуқур ва тизимли равишда кириб бориши лозим.

Янги сайланган Спикернинг биринчи ўринбосари, катта тажрибага эга ҳуқуқшунос олим сифатида ҳам, сиёсий партиялар ва фракцияларга ўз фаолиятини такомиллаштиришида доимий амалий кўмак ва тавсиялар бериб бориши зарур.

Ҳурматли дўстлар!

Бугунги кунда жонажон Ўзбекистонимиз ўз тараққиёт йўлидан жадал илгарилаб бормоқда. Ўтган уч йил давомида амалга оширган ислоҳотларимиз ўзининг дастлабки мевасини бера бошлади. Жаҳон ҳамжамиятида Ўзбекистонга қизиқиш ва эътибор, мамлакатимизнинг куч ва имкониятларига, унинг келажагига бўлган ишонч тобора ортиб бормоқда. Бу эса тараққиётнинг янги босқичига чиқиш, кўзлаган мақсадларимизга етиш учун мустаҳкам замин яратмоқда, десак, адашмаган бўламиз.

Ана шундай улкан имкониятларни қўлдан бермасдан, йўлимиздан оғишмасдан, янада қатъий илгарилаб борсак, эзгу мақсадларимизга албатта етамиз. Бу йўлда Қонунчилик палатаси, ҳурматли депутатларимиз етакчи куч бўлиб майдонга чиқишлари керак.

Халқимизнинг энг сара вакиллари сифатида сизлар бунинг учун етарли салоҳият ва шароитларга эгасизлар. Умуман олганда, **депутатларимиз ўзининг юриш-туриши, маданияти, одоби ва этикаси билан барчага ибрат ва намуна бўлиши лозим.** Спикер ва унинг ўринбосарлари бу муҳим масалани ўзининг алоҳида назоратига олиши шарт.

Давлат бошқаруви академияси билан биргаликда депутатларнинг малакасини доимий ошириб бориш юзасидан янгича тизим – депутатлик ўқувларини жорий этишни таклиф қиламан.

Эл-юртимиз сизларга ҳақли равишда катта умид ва ишонч билан қарамоқда. **«Парламент халқ иродасининг ҳақиқий кўзгуси бўлиши зарур»** деган улуғвор ғояни амалда намоён этишингизни кутмоқда. Ана шундай ишонч, ҳурмат ва эътиборга муносиб бўлиш – бу жуда катта бахт. Бағрикенг, меҳнаткаш ва олижаноб халқимизнинг ана шу ишончини ҳар биримиз ўз жойимизда амалий ишлар билан оқлашимиз керак. Бу бизнинг нафақат фуқаролик, балки, энг аввало, она Ватанимиз олдидаги фарзандлик бурчимиздир.

Ишонаманки, янги парламент таркибида ўз фаолиятини бошлаётган барча ҳурматли депутатларимиз ана шу талабни чуқур англаб, самарали фаолият олиб борадилар.

Сизларни Олий Мажлис Қонунчилик палатаси депутати этиб сайланганингиз билан яна бир бор табриклаб, барчангизга сиҳат-саломатлик, куч-ғайрат, фаолиятингизда ютуқ ва омадлар тилайман.

Эътиборингиз учун раҳмат.

Замонавий «ихтиро»

ёхуд патент троллари билан кураш ҳақида

Болалигимда бувимнинг гулли нақш туширилган тўқ қизил шиппаги бўларди. Халқ орасида «Ирина» ёки «Иринка» деб аталадиган бундай шиппаклар, бувимнинг гапларига қараганда, Молдовадан олиб келинар экан. Яна бу шиппакнинг тагига негадир биттадан михча қоқилган бўларди.
Бувимдан бунинг сабабини сўраганимда бу катта йиғинлардан чиқаётиб михчага қараб ўхшаш шиппаклар орасидан оёқ кийимни осон топиш учун экан. «Қолаверса, белгиси бор шиппакни ҳамма ҳам олиб кета олмайди. Дунёда ҳар хил одам бор-ку», деган эди бувим.

БИРИНЧИ ЭМАС...

Болалигимдаги ушбу хотира Фарғона вилоятининг оёқ кийим ишлаб чиқарадиган йирик корхоналаридан бири адвокатлик фирмамизга мурожаат қилганида ёдимга тушди. Компания директори бошқа оёқ кийимлар қатори аёллар ўртасида машҳур «Ирина» шиппакларини ишлаб чиқаришни айтди. Лекин унинг бизнеси хавф остида экани, чунки пойтахтнинг қайсидир фирмаси мазкур оёқ кийим турини ишлаб чиқаришни тўхтатиш ва асбоб-ускуналарни йўқ қилиш талаби билан судга даъво киритганини маълум қилди. Даъвогар ҳатто кўрган зарари ва бой берган даромади ҳисоб-китобини ҳам тақдим этибди. Кейинчалик билсак, шунга ўхшаш даъво аризалари бошқа бир нечта ишлаб чиқарувчиларга ҳам қарши киритилган экан.

Иш материаллари билан танишиб, «Ирина» шиппакларига ҳуқуқлар ҳақиқатан ҳам даъвогар номига расмийлаштирилганига амин бўлдик. Классикага айланиб улгурган Молдова шиппаклари билан бир хил оёқ кийимнинг саноат намунасига патент 2011 йили ёпилиб кетган Патент идораси томонидан тақдим этилган экан.

Ўйланиб қолдик. Қандай қилиб 40 йиллик тарихга эга бўлган ва шунча йилдан буён халқ таниган Молдова шиппакларини Тошкентдаги фирма «ихтиро қилиб», унинг ҳуқуқларига эга бўлиши мумкин? Бундан ташқари, ҳар қандай ихтиро фақат маълум муддат ҳимояланади, акс ҳолда, тараққиёт ўрта асрларда тўхтаб қолар эди. Бошқа тарафдан, балки бизга номаълум бирор юридик айёрлик сабаб даъвогарнинг талаблари қонунийдир, деган савол ўйлантирар эди.

Ҳақиқатни топиш учун Молдованинг Бендери шаҳридаги «Флоаре» очиқ турдаги акциядорлик жамияти билан боғландик. Компания маълум қилишича, 1980 йилларда биринчи бўлиб айнан улар «Ирина» шиппакларини ишлаб чиқара бошлаган. Қачонлардир жамият шиппакларга патент расмийлаштирган, бироқ унинг амал қилиш муддати ўтиб кетган экан.

Янаям қизиғи, шиппакларга ҳуқуқи борлигини важ қилаётган айни ташкилот «Флоаре» товар белгисини Ўзбекистонда ўзлаштириб олган экан. Кўп йиллар давомида ушбу фирма Молдовадан «Ирина»ларни Ўзбекистонга олиб келиб, сотиб келган экан. Молдовадаги компания раҳбарияти ўз товар белгисига бўлган ҳуқуқларни кўп йиллардан буён мамлакатимизда расмийлаштира олмаётганини ачиниб таъкидлади. Демак, бизнинг ишонч билдирувчимиз нохолис фирманинг биринчи эмас, навбатдаги қурбони экан.

ТРОЛЛНИНГ АСЛ БАШАРАСИ...

Патент тролли, деб турли йўллар билан патентларни қўлга киритиб, ишлаб чиқарувчилар билан улардан пул ундириш мақсадида судлашадиганларни аташади. Патент троллинги асосан ривожланган мамлакатларда кенг тарқалган ва даромадли соҳаларда учрайди. Бундай соҳалар қаторига ахборот технологиялари, истеъмол товарларини ишлаб чиқариш, фармацевтика, қурилиш киради. Баъзан талаблар ҳеч қандай мантиққа тўғри келмайди. Масалан, АҚШда корпорациялар томонидан оммавий электрон хатлар юборилишига қарши даъво аризаси киритилган. Россияда қайсидир «ихтирочи» шиша идиш «ихтиро қилиб», пиво ва ароқ ишлаб чиқарувчиларни судга берган. Бир неча йил олдин эса Ўзбекистонда ўйинчоқ конструктор ғиштларини ишлаб чиқишга мутлақ ҳуқуқлар тўғрисида низо кўриб чиқилган.

Чет мамлакатларда бундай низолар бир ярим-икки йиллаб давом этади ва катта харажат талаб қилади. Айрим ҳолларда жавобгар маҳсулотининг йирик партиялари олиб қўйилади ёки унинг ускуналари йўқ қилинади. Барча тарафларини ҳисобга олиб, жавобгарлар муроса йўлини танлайди ва «патент эгаси»га муайян суммани тўлашга рози бўлади. АҚШнинг ўзида патент троллинги бизнесга ҳар йили 80 миллиард долларга яқин зарар келтиради. Лекин троллни боқиш ниятимиз йўқ эди. Вазиятни «Флоаре» корхонаси билан муҳокама қилиб, биргаликда ҳаракат қилишга келишдик. Чунки нопок компания нафақат Ўзбекистон ишлаб чиқарувчилари ҳаётини қийинлаштираётган, балки хорижий фирмани мамлакатимизга киришига тўсқинлик қилаётган эди.

Танлаган стратегиямиз ўз натижасини бера бошлади. Биз тақдим этган далиллар устида ўйлаб, суд даъво талабларини рад этди. Суд ўз қарорини «Ирина» шиппаклари оммалашиб кетган маҳсулотга айланган ва ҳозирда уларни ҳар қайси тадбиркор ишлаб чиқариши мумкинлиги билан асослантирди.

Бироқ хурсандчилигимиз узоққа чўзилмади. Даъвогар апелляция шикоятини берди. Талаблардан воз кечиб, муросага келиш зарурлиги ҳақидаги илтимосларимизга жавобан «қўлимда ҳужжатларим бор» дея вазиятдан фойда билан чиқмагунича бизни тинч қўймаслигини ва идорама-идора узоқ вақт юришга тайёрлигини билдирди.

ҚАРШИ ҲУЖУМ ВА ҒАЛАБА НАШИДАСИ

Троллга қарши унинг қуролини ишга солишдан бошқа чора қолмаган эди. Фарғонадаги корхона номидан Адлия вазирлиги ҳузуридаги Интеллектуал мулк агентлиги ва маъмурий судга мурожаат қилдик. Биз патентни ҳақиқий эмас, деб тан олишини сўрадик, чунки ҳимоя остидаги шиппаклар на янги ва на ўзига хос эди.

Кейинги қадамимиз Молдова компанияси номидан Монополияга қарши курашиш қўмитасига шикоят ёзиш бўлди. Унда «Флоаре» товар белгисининг ўзлаштирилишини инсофсиз рақобат деб тан олишни сўрадик. Бундай мазмундаги қарорни қўлга киритиб, товар белгисига олинган гувоҳномани Интеллектуал мулк агентлигида бекор қилишимиз мумкин бўларди.

Юқоридаги шикоятларни келтириб, ишнинг иқтисодий судларда кўрилишини тўхтатиб туришга эришдик. Бу орада кейинги ҳаракатларимизни инсофсиз тадбиркорга берилган саноат намунасига патентни ва товар белгисига гувоҳномани бекор қилишга қаратдик.

Таъкидлаш жоиз, Интеллектуал мулк агентлиги ҳам, Монополияга қарши курашиш қўмитаси ҳам қонунга итоаткор ишлаб чиқарувчилар олдидаги муаммога ўта жиддий ёндашди.

Патентга нисбатан чиқарилган холис қарори билан Интеллектуал мулк агентлиги кўплаб корхоналарнинг ҳаётини оғирлаштириб келган тўсқинликни бартараф этди. Монополияга қарши курашиш қўмитасининг қатъийлиги эса «Флоаре» ОАЖга ўз товар белгисига нисбатан ҳуқуқларни Ўзбекистонда монеликсиз рўйхатдан ўтказиш имконини берди.

Иқтисодий суд апелляция инстанциясининг тўхтами ҳам кутилганидек бўлди – биринчи инстанция судининг ҳал қилув қарори кучда қолдирилди, яъни троллнинг талаблари асоссиз деб топилди.

Жараённинг охирида иқтисодий судга мурожаат қилиб, асоссиз даъволарнинг киритилиши оқибатида бизга етказилган зарарнинг қопланишини сўрадик. Бундан ташқари, Молдова корхонаси номидан «Флоаре» товар белгисига нисбатан ҳуқуқларни рўйхатдан ўтказиш чораларини кўрдик.

ХУЛОСА

Адвокат сифатида патент троллари билан курашиш борасида қуйидаги фойдали хулосаларга келдик:

– рақибга унинг ўз қуролини қўллаш керак: қарши даъво аризалар киритиш, инсофсиз ҳаракатлари устидан шикоятлар бериш, берилган ҳимоя ҳужжатларини бекор қилдириш лозим;

– унинг ҳуқуқлари бузилганини исботлаб берилишини, даъвонинг асослантирилиши ва ҳоказоларни талаб этиш орқали троллнинг режасини амалга ошириб бўлмайдиган, ўта чиқимли тадбирга айлантириш талаб этилади;

– бошқа манфаатдор шахслар билан бирлашиб, чиқимлар ва процессуал вазифаларни тақсимлаш зарур.

Айнан шу йўл билан қонун ва ахлоқ қоидаларига зид равишда пул топмоқчи бўлган шахсларга қарши курашиш мумкин.

Қандай қилиб 40 йиллик тарихга эга бўлган ва шунча йилдан буён халқ таниган Молдова шиппакларини Тошкентдаги фирма «ихтиро қилиб», унинг ҳуқуқларига эга бўлиши мумкин? Бундан ташқари, ҳар қандай ихтиро фақат маълум муддат ҳимояланади, акс ҳолда, тараққиёт ўрта асрларда тўхтаб қолар эди. Бошқа тарафдан, балки бизга номаълум бирор юридик айёрлик сабаб даъвогарнинг талаблари қонунийдир, деган савол ўйлантирар эди.

Болалигимдаги хотирага қайтиб, Интеллектуал мулк агентлиги ва Монополияга қарши курашиш қўмитасининг қарорлари шиппаклардаги михчалар вазифасини бажаришини, яъни инсофли шахсларнинг мулкини тажовузлардан ҳимоя қилишини хоҳлар эдим. Чунки замонавий «ихтиро» «муаллифлари» оддий майда ўғрилардан анча хавфли.

Зафар ТЎХТАШОВ,
адвокат, «ESTE» адвокатлик фирмасининг бошқарувчи шериги

Ажаб ишлар...

Хавфсизлик техникаси йўриқлари шартми?

САВОЛ: ***Ёш тадбиркорман. Корхонамда ходимларни хавфсизлик техникаси йўриқларидан ўтказиш шартми ва унинг қандай турлари амалда қўлланилади?***

Шаҳноза АБДУРАЗЗОҚОВА.

Оқдарё тумани

ЖАВОБ: Адлия вазирлигидан 14.08.1996 йилда 272-сон билан рўйхатга олинган «Меҳнатни муҳофаза қилиш бўйича ходимларни ўқитиш ва билимларини текшириш тўғрисида»ги амалдаги Низомнинг 3-бандига биноан, мулк шаклидан қатъи назар барча корхоналарда ходимлар биринчи марта ишга қабул қилинганда, амалиётга келганда ва иш жараёнларида белгиланган масъул ходимлар томонидан хавфсизлик техникаси йўриқларидан ўтказиб боришлари шарт.

Текширилмайдиган бахтсиз ҳодисалар

САВОЛ: ***Ишлаб чиқаришдаги қандай бахтсиз ҳодисалар текширилмайди ва ҳисобга олинмайди?***

Сулаймон БОЗОРБОЕВ.

Пастдарғом тумани

ЖАВОБ: Вазирлар Маҳкамасининг 1997 йил 6 июндаги 286-сонли қарори билан тасдиқланган «Ишлаб чиқаришдаги бахтсиз ҳодисаларни ва ходимлар саломатлигининг бошқа хил зарарланишини текшириш ва ҳисобга олиш тўғрисидаги Низом»нинг I бўлими, 3-бандига асосан:

табиий ўлим, ўзини ўзи ўлдириш, жабрланувчининг ўз саломатлигига қасддан шикаст етказиши, шунингдек, жабрланувчининг жиноят содир қилиш чоғида шикастланиши ҳолатлари (суд-тиббий экспертиза хулосаси ёки тергов органларининг маълумотларига кўра) текширилмайди ва ҳисобга олинмайди.

Иш берувчининг мажбурий суғуртаси қандай аниқланади?

САВОЛ: ***Иш берувчининг фуқаролик жавобгарлигини мажбурий суғурта қилинганликни қайси ҳужжат билан аниқлаш мумкин.***

Замон АБДУРАҲМОНОВ.

Самарқанд шаҳри

ЖАВОБ: Мажбурий суғурта қилиш шартномаси ва мажбурий суғурта қилиш полиси, шунингдек, қонун ҳужжатларида белгиланган ҳолатларда, аннуитетлар шартномаси ва аннуитетлар шартномаси бўйича полис мажбурий суғурта қилишнинг амалга оширилганини тасдиқловчи ҳужжатлар ҳисобланади.

Саволларга Самарқанд вилояти касаба уюшма ташкилотлари бирлашмаси кенгаши «Меҳнатни муҳофаза қилиш бўлими» мудири Усмон КАРИМОВ жавоб берди

Ҳикмат

Ҳақ олинур, берилмас.

Маҳмудхўжа Беҳбудий

Қашқадарё вилояти

Оғриқ тишлар...

Касбийлик деҳқонлар «хизмат доираси»дан ташқарида(ми?)

Қишлоқ хўжалиги маҳсулотларини кластер усулида етиштириш ва қайта ишлашга ўтилаётгани иқтисодиётимиз учун муҳим янгиликлардан бири бўлди. «Ҳалқа», «занжир» маъноларини англатувчи кластер атамаси иқтисодиётда ҳам яхлитлик яратиши билан аҳамиятлидир. Аммо ишчи-ходимларнинг ҳимояси, уларнинг манфаатларини ҳам ўз ичига олган бу яхлитликни барча ҳам тўғри тушунятпими? Хусусан, Касби туманида бу ҳолат кўнгилдагидекка ўхшамаяпти...

– Айни пайтда туманимиздаги қатор фермер хўжаликлари кластер усулидаги «Индорама Агро» масъулияти чекланган жамиятига кирган, – дейди Агросаноат мажмуи ходимлари касаба уюшмаси Касби тумани кенгаши раиси Ботир Исломов. – Биз ушбу МЧЖ ходимларига қулай ва муносиб меҳнат шароитлари яратилишини назорат қилиш, пахтакор деҳқонларнинг ижтимоий-иқтисодий манфаатларини таъминлаш мақсадида корхонада касаба уюшма тузиш мақсадга мувофиқлигини сўраб, мурожаат қилдик. Аммо «Индорама Агро» МЧЖ ижрочи директори Равшан Тожиев бир вақтнинг ўзида «Қўқонтекстил» комбинатининг ҳам директори ҳисобланади. Шу боис, у касаба уюшма қўмитасини Касби туманида эмас, Қўқонда тузишга ҳаракат қилаётир. Яъни, «Қўқонтекстил» комбинатининг касабақўми Касби туманидаги фермер хўжаликлари ишчиларининг иссиқ-совуғидан, яхши-ёмон кунидан, ишидаги меҳнат муҳофазаси-ю, соғломлаштириш, маънавий-маърифий, маданий ва жисмоний тарбия ишларини юргизар эмиш... Ваҳоланки, Касаба уюшмалари Республика кенгашларининг таклифлари асосида қайта ишланган «Ўзбекистон касаба уюшмалари картаси»да қишлоқ хўжалик маҳсулотларини етиштириш ва қайта ишлаш корхоналари Ўзбекистон фермерлар кенгаши аъзолари агросаноат мажмуи ходимлари касаба уюшмасида бирлашиши белгилаб қўйилган. Шу боис, «Индорама Агро» МЧЖ бош директори Дипак Рейнага иш берувчи сифатида касаба уюшмаси фаолияти учун етарли шарт-шароитлар яратиб беришда кўмак сўраб, хат билан мурожаат қилгандик. Бу масалада МЧЖ ижрочи директори Равшан Тожиевга ҳам бир неча бор учрашдик. Чунки тумандаги деҳқонларнинг тақдирига бефарқ қарай олмаймиз.

Кенгаш раиси тўғри таъкидлади. Шу вақтга қадар агросаноат мажмуи тармоғи фермер хўжаликлари ишчиларининг ҳуқуқ ва манфаатларини тўлиқ ифода этиб келган. Туман кенгашига 2017 йилда аъзолардан 320 миллион 500 минг сўм аъзолик бадали тушган бўлса, 2018 йилда 168 миллион 383 минг сўм, 2019 йилда эса 169 миллион 747 минг сўм қабул қилинган.

Албатта, кластер корхонасида касаба уюшма қўмитаси тузилмагани сабабли ундаги фермер хўжаликларидан бир сўм ҳам аъзолик бадали тушмаган. «Пахтакор» ҳудудидаги хўжаликлардан эса туман кенгашига аъзолик тушуми 0,3 фоизга бажарилган, холос.

Аъзолик бадалининг йилдан йилга камайиб бориши эса, табиийки, ходимларнинг ижтимоий-иқтисодий ҳимоясидаги чора-тадбирларнинг ҳам заифлашиб боришига сабаб бўлмоқда. Аниқ мисол келтирадиган бўлсак, Касби тумани деҳқонлари учун касаба уюшма бюджети ҳисобидан 2017 йилда 34 та, ижтимоий суғурта маблағидан 31 дона йўлланма ажратилган бўлса, 2018 йилда 47 ва 38 дона, 2019 йилда эса 16 ҳамда 26 дона йўлланма эгаси санаторийларда ҳордиқ чиқарган.

Касби чўл ҳудуди бўлиб, ёзнинг жазирамасида ўғил-қизларни салқин оромгоҳларда дам олдиришни иқлимнинг ўзи тақозо этади. Шунга кўра, 2017 йилда 101 нафар агросаноат мажмуи тармоғи ходимларининг фарзанди сўлим масканларда соғломлаштирилган бўлса, 2018 йилда 120 нафар ўғил-қиз дам олган. 2019 йилда эса бу кўрсаткич «нол»га тенг. Яъни, касбилик тармоқ ходимларининг болалари ушбу йилнинг ёзида ҳеч қаерда дам олишмаган.

Албатта, бунга туман кенгаши аъзолари сонининг тобора камайиб бораётгани ва фермер хўжаликларининг кластер корхонасига қўшилиб, у ерда касаба уюшма ташкилоти тузилмаётгани ва маблағ тушмаётгани энг асосий сабабдир.

– Бундан бир-икки йил муқаддам пахтакор деҳқонлар ўртасида йилига уч-тўрт марта анъанавий спорт мусобақалари ўтказиларди, – дейди агросаноат мажмуи ходимлари касаба уюшмаси Касби тумани кенгаши ҳисобчиси Ходи Муртозаев. – Қанчадан-қанча меҳнат фахрийларини пенсияга кузатиш тадбирларини, турли маънавий-маърифий учрашувларни ташкил этганмиз. Энди эса маблағ тушмаётгани учун қўлимиз ҳам калталик қилиб қоляпти. Бу ҳатто ойлик маошларимизга ҳам таъсир қилди. Яъни, туман кенгаши раиси 2019 йилнинг сентябрь ойидан бошлаб, тўртинчи разряд учун ойлик олса, ҳисобчининг маоши иккинчи разрядга туширилди. Бунга қадар эса бизга олтинчи ва тўртинчи разряд бўйича маош тўланарди...

– Умрим далада ўтган, – дейди 70 ёшли меҳнат фахрийси Бобоназар Каримов. – Ҳозир пенсиядаман. Ўғилларим фермер хўжалиги далаларида меҳнат қилиб, рўзғор тебратарди. Улар ишлайдиган фермер хўжалиги кластер корхонаси таркибига ўтгач, фарзандларимни ишдан бўшатишди. Иш ўрни сақланиб қолинган баъзи бир ҳамқишлоқларим ҳам ҳуқуқ ва манфаатларини ҳимоя қилишни сўраб, қайси касаба уюшма ташкилотига боришни билмаяпти. Ўтган йили невараларимизни оромгоҳларга ҳам жўната олмадик...

Касби далаларида қишин-ёзин ер билан тиллашадиган яна қанча-қанча деҳқон бор! Уларнинг талаб ва истакларини узоқ Қўқондаги «Қўқонтекстиль» комбинатининг касабақўм етакчиси қондира олармикан? Бунинг устига, у Истеъмол товарлари тармоғининг мутахассиси бўлса? Қўли қадоқ деҳқоннинг дардини тўлиқ ҳис эта олармикан?

Акмал АБДИЕВ,
«Ishonch»

Жиззах вилояти

Касаба уюшмалари аралашгач...

Қимматга тушган беписандлик

Гулчеҳра Яхшибоева 1976 йил декабрь ойидан 2016 йил 14 январга қадар Бахмал тумани тиббиёт бирлашмасида ҳамшира вазифасида ишлаб келган. 1982-2015 йиллар давомида меҳнат таътилига чиқмаган.

Қонунчиликка кўра, меҳнат шартномаси бекор қилинганда, ходимга фойдаланилмаган барча йиллик асосий ва қўшимча таътиллар учун пуллик компенсация тўланиши шарт. Бироқ Жиззах вилояти Бахмал тумани тиббиёт бирлашмаси маъмурияти бу тўловни амалга оширмаган.

Шундан сўнг Гулчеҳра Яхшибоева Жиззах вилояти касаба уюшма ташкилотлари бирлашмасига мурожаат қилди. Бахмал тумани тиббиёт бирлашмасидан Гулчеҳра Яхшибоева фойдасига 34 миллион 110 минг 848 сўм компенсация ундириб берилди.

Яна бир мурожаатчи Алижон Соатов манфаатини кўзлаб масъулияти чекланган жамият шаклидаги «IN STYLE» ХКга нисбатан ишга тиклаш тўғрисида тақдимнома киритилди. Бироқ иш берувчи уни бажармади. Шундан сўнг ишдан бўшатиш тўғрисидаги буйруқни бекор қилиш, ишга тиклаш, мажбурликдан бекор юрган кунларига иш ҳақи ҳамда маънавий зарар ундириш тўғрисидаги фуқаролик ишлари бўйича судга даъво аризаси киритилди.

Суд қарори билан масъулияти чекланган жамият шаклидаги «IN STYLE» корхонасидан Алижон Соатов фойдасига 4 миллион 541 минг 81 сўм иш ҳақи ҳамда 800 минг сўм маънавий зарар ундирилди.

Шу тариқа беписандлик қилган иш берувчилар ортиғи билан тўлашга мажбур бўлдилар.

Суҳроб НУРИЛЛАЕВ,
Жиззах вилояти касаба уюшма ташкилотлари бирлашмаси юридик бўлими мудири

Муносабат

«Ҳаёт йўлида биринчи масала – мактаб масаласидир» деган эди улуғ мутафаккир Абдурауф Фитрат бундан бир аср муқаддам. Бу сўзлар бугун ҳам ўз оҳорини йўқотмаган. Зеро, таълим ва тарбия келажакнинг асосий устунидир.

Келажак устуни

Мактабда нафақат билим, балки тарбия ҳам берилиши, ёш авлоднинг бу даргоҳда баркамол инсон бўлиб вояга етишида тамал тоши қўйилиши ҳам фикримизнинг далилидир.

Бола тарбиясида оиладаги муҳит, ота-оналарнинг масъулияти муҳим ҳисобланади. Аммо у деярли ярим кунини мактабда ўтказади. Дунёни мактаб орқали англайди. Бу ерда унинг маданияти шаклланади.

Давлатимиз раҳбари мактаблардаги маънавий-тарбиявий ишларни янгича асосда ташкил этиш, «Миллий ғоя», «Одобнома», «Динлар тарихи», «Ватан туйғуси» каби фанларни бирлаштирган ҳолда, ягона «Тарбия» фанини жорий қилиш зарурлигини қайд этганди. 2020-2021 ўқув йилидан таълимга жорий этилаётган ушбу фан ўқитувчилар ва ота-оналар ҳамкорлигини мустаҳкамлаб, янги авлодни шакллантиришда муҳим аҳамият касб этади.

Аждодларимиз фарзанд таълим-тарбиясига миллат келажаги учун қайғуриш, бахтли-саодатли умр кечириш, ўзгаларга тобе бўлишдан ҳимояланиш, бир сўз билан айтганда, ҳаёт-мамот масаласи сифатида қараган. Бунинг натижасида маърифат ва маънавият, маданият тарбиянинг метиндек мустаҳкам қобиғига айланиб, буюк мутафаккирлар етишиб чиққан.

Бугун таълим тизимидаги ислоҳотлар замирида мен улуғ аждодимиз Маҳмудхўжа Беҳбудийнинг «Дунё имораттари ичида энг улуғи мактабдир» деган фикрига ҳамоҳангликни кўраман. Ўқитувчиларнинг мақоми ва нуфузини ошириш, ҳуқуқлари ва имтиёзларини кенгайтириш масалаларига алоҳида эътибор қаратилаётгани ана шу иморатнинг пойдевори мустаҳкам бўлишига асосдир.

Дилора НАСИМОВА,
Чилонзор туманидаги 163-умумтаълим мактаби ўқитувчиси

Мушоҳада

Ҳудудсиз жилва қаршисида

ёхуд пулга қул бўлмаслик сири нимада?

– Биз боймизми ёки камбағал?

Неварасининг бу саволи олдинига Дилдоранинг кулгисини қистади, кейин жиддий торттирди.

– Албатта, бадавлатмиз, тўрт мучамиз соғ, ота-онанг ишлаяпти, аканг яхши баҳога ўқияпти, қариндошларимиз, дўстларимиз кўп, дастурхонимиз тўкин, кийимларинг чиройли, – деди.

– Шу бойликми? Ана, Шоҳидаларнинг иккита машинаси, иккита уйи бор экан, биз боймиз, деяпти.

Бу гапни эшитгач, Дилдора «Болаларимизни қандай руҳда тарбиялаяпмиз, уларнинг онгига нималарни сингдиряпмиз?» деган саволлар оғушида қолди.

...Отаси болалигида унга «Одам эҳтиёжларининг чегараси йўқ. Бугун ёғоч қошиқда овқатланяпсан. Эртага никел қошиқ сотиб олсанг, индинга кумуш, кейин олтин қошиқни истаб қоласан. Яхшиси, шу ёғоч қошиқдан қолма» деганди. Бу насиҳатга амал қилиб, адашмади. Талабалик йиллари ўтган асрнинг 90-йилларига тўғри келди. Ўтиш даври қийинчиликлари уларнинг турмушига ҳам таъсир ўтказмай қолмаган. Гоҳ иссиқ овқатсиз, гоҳ нонсиз қолиб кетган пайтлари бўлган. Битта ёзги, битта куз ва баҳорги битта қишки кўйлаги бор эди. Ўқишни тугатгунча бир пальто ва этикда юрган. Бироқ ҳеч қачон ўзини камбағал деб ҳисобламаган. Ҳеч қачон қимматбаҳо либос кийиш ёки тақинчоқ тақиш, машина миниш орзусида яшамаган. Лекин, орадан йиллар ўтиб, ҳалол меҳнати туфайли кўп нарсаларга эришди. Уйли, машинали бўлди. Бироқ шунда ҳам уларга мулк сифатида эмас, эҳтиёжига хизмат қилувчи восита сифатида қарайди. Уч фарзанди ҳам олий маълумотли экани унинг учун муҳимроқ.

Балки аёлнинг қарашлари нотўғридир? Бугун ҳаётга, моддиятга бўлган муносабатлар тубдан ўзгарган, шакл мазмундан устун турувчи, инсонларнинг жамиятдаги мавқеи унинг мол-дунёси билан баҳоланадиган замонда чўнтагингда қўшнингникидан кўпроқ пул бўлгани яхшироқдир, ахир, шунда ўзингни ундан кўра ҳурматлироқ санайсан-ку?!

– Илгарилари зиёлилар боорў инсонлар саналарди, давраларда уларга тўрдан жой берилар, катта-ю кичик тавозе кўрсатарди, – дейди мактабда ярим асрдан зиёд ўқитувчилик қилиб, ҳозирда кексалик гаштини сураётган Комил ота Сейтжонов. – Ҳозир эса кимнинг пули кўп бўлса, тўр шуники. У ўғрими, маишатпарастми, фирибгарми, фарқи йўқ, муҳими пули кўп бўлса бас. Аслида, инсоннинг обрўси у жамиятга келтираётган фойдаси билан ўлчаниши керак.

Пулдорлар жамиятга фойда келтирмаяптими? Келтиряпти, албатта. Улар тикаётган сармоялар натижасида ишлаб чиқариш, саноат, тиббиёт ва бошқа соҳаларда ривожланиш бўляпти. Аммо аксарият одамларнинг пулга нотўғри муносабатлари туфайли жамиятдаги айрим мувозанатлар бузилаётгани ҳам бор гап.

Сир эмас, ўтган асрнинг 90-йилларидаги иқтисодий тақчиллик кўпчиликнинг тақдирини ўзгартириб юборди. Деярли ҳамма ўзини бозорга урди. Ўқитувчи, врачлар у ёқда турсин, ҳатто, профессорлар, давлат хизматчилари орасида ўз ишини ташлаб хорижга ишлаш учун кетганлар, бозорда савдо-сотиқ билан шуғулланганлар кўп бўлди. Ойига юз сўм иш ҳақи олиб юрганлар, бу пулни бир кунда, баъзан бир соатда топганидан кейин, яшаши, сал ўтмай дунёқараши ўзгарди. Улардан бошқалар ибрат олди. Фарзандларини «Ўқиб нима қилардинг, ундан кўра, пул топ» қабилида тарбиялайдиганлар кўпайди.

Жамиятда коррупция авж олишида ҳам ана шу дунёқарашнинг ҳиссаси йўқ эмас. Улар ўзларининг пулдорлигини билдириб қўйиш учун шифокорларнинг, ҳуқуқ тартибот идоралари вакилларининг чўнтакларига пул солиб қўйишди, ўқитувчиларга совға-салом бериб, боласининг синфдаги обрўйини оширишди. Буни қарангки, ҳамма уларнинг ноғорасига ўйнай бошлади. Ким ўзарга уй қуриш, машина олиш, тўй қилиш, хонанда-ю раққосаларга катта миқдорда пул таклиф қилиш...

> ***Пулдорлар жамиятга фойда келтирмаяптими? Келтиряпти, албатта. Улар тикаётган сармоялар натижасида ишлаб чиқариш, саноат, тиббиёт ва бошқа соҳаларда ривожланиш бўляпти. Аммо аксарият одамларнинг пулга нотўғри муносабатлари туфайли жамиятдаги айрим мувозанатлар бузилаётгани ҳам бор гап.***

«Ҳамма нарсани пул ҳал қилади» деган дунёқараш шууримизга шунчалик сингиб кетдики, пул топиш кўпчиликнинг ҳаёт мазмунига айланди. Уни яқинларимиздан, керак бўлса, ўз ҳаётимиздан, соғлиғимиздан устун қўя бошладик. Бундай ёндашув ҳозир ҳам давом этмоқда.

Тўғри, пул инсон энг кўп эҳтиёж сезадиган воситалардан бири. Усиз ҳаётимизни, эртанги кунимизни тасаввур қила олмаймиз. Бироқ унга шунчалик интилганимиздан, биз пулни эмас, у бизни бошқарадиган даражага тушиб қоляпмиз. Бунинг оқибатида қўни-қўшнимизга, ҳатто, ота-она, ака-укаларимизга панд бериб бўлса-да, уни қўлга киритиш учун ҳаракат қиляпмиз. Фирибгарлик авж оляпти. Коррупция барҳам топмаяпти.

Ҳар қандай вазиятда ҳам инсоннинг бош мақсади пул топиш бўлмаслиги керак назаримда. Аслида, пулга эмас, у яратиб берадиган шароитга интилишимиз тўғриқ бўлади. Одамларни кузатиб, бир нарсани тушундимки, пулинг етарли бўлиши унинг миқдори билан боғлиқ эмас. Кимгадир яшаши учун минг сўм кифоя, кимгадир миллион сўм кам. Хўп, пул топдик ҳам дейлик. Аммо, унинг баракаси қанчалик? Ўзини бойвачча санайдиганларнинг аксарияти топганини маишатга сарфламаяптими? Ҳар қадамда кафе, ресторан... чилимхоналар ҳам кўпаймоқда. Бундан ёшларимиз ибрат олиб, пули бор одам шу тарзда яшаши керак, деган дунёқараш билан улғаймоқда. Касб-ҳунар танлашда шу касбни яхши кўргани учун эмас, шу соҳада даромад яхшилиги, таниши шу ишда ишлаб бойиб кетгани учун танлайдиганлар кўп. Аммо улар ўзлари ҳавас қилган кишилар даражасида бойиб кетолмайди. Чунки мутахассис ўз ишини яхши билиши, ишини чин дилдан бажариши, фаолиятини такомиллаштириш йўлида изланиши натижасидагина даромадга эга бўлади. Ҳатто дунёнинг энг бадавлат инсонлари сифатида донг таратганлар ҳам буни тан олишган.

Пул талвасаси туфайли қиморбозга айланиб қолаётганимиз кўпроқ ташвишлантиради. Жамоат транспортига чиқасизми, тўй-маъракага борасизми, албатта, телеканаллардаги ютуқли шоулар, лотарея ўйинлари ҳақида гап боради. «Ўтган ҳафта фалонча машина ўйналди, фалонча одам пул ютиб олди» қабилидаги суҳбатларнинг узундан узоқ давом этиши, ҳатто ёши катта одамлар ҳам шу ўйинларга берилиши бироз ғашга тегади. Тўғри, кимдир нимагадир эга бўлса, бунинг ёмон жойи йўқ. Ёмони, бу ўйинлар ҳаммани домига тортиб, ақл-ҳушини ўғирлаётганидир. Бирданига бойиб кетиш ҳисси шууримизга ўрнашиб олганидан, машаққат билан топган икки сўм пулимизни ҳам кимнингдир чўнтагига солиб қўйяпмиз. Пулимиз увол бўлмасин деб соғлиқ учун зарарли ичимликларни болаларимизга ичиряпмиз.

Айрим китоб дўконларида энг кўзга кўринадиган жойда турган китобларнинг аксарияти пул топиш ва бойиб кетиш ҳақида. Чунки энг кўп ўқилаётганлари шулар. Аслида, пул эҳтиёж воситаси, тириклик манбаи эмас. Дунёда пулга сотилмайдиган нарсалар кўп.

Бир нарса аниқки, қонун устувор, инсонпарвар жамиятдагина пул инсоннинг ёрдамчисига айланиши мумкин. Аксинча бўлса, одамлар пулнинг қулига айланиб боравераді. Инсон қачон ўзининг пулдан устун эканини англаб етади? Қачонки, унинг соғлиғи, билими, касб-ҳунар эгаси бўлишига, илмий изланишлар бажаришга етарли маблағ ажратилса, эътибор қаратилса.

Баъзи бировларнинг пулга бўлган талпинишларини кўриб, «Шу одам пул нега кераклигини биларми-кин?» деган хаёлга толасан киши. Пулни деб жонини хатарга қўяётган кишининг ҳаракатини тушуниб бўлмайди.

Тўғри, пулсизлик ҳам кишини таназзулга етаклайди. Камбағаллик кишини аламзада, ҳасадгўй қилиб қўйиши мумкин. Етар-етмаслик оқибатида касаллик кўпаяди, оилавий можаролар юзага келади, болалар билимсиз бўлиб улғаяди.

Бунинг олдини олиш учун жамиятда ўртаҳол қатламни кўпайтириш таклиф қилинаётгани ниҳоятда ўринли. Бироқ бу қатламни қандай кўпайтириш механизмлари аниқ ишлаб чиқилмаган. Солиқларни ёки коммунал тўловларни табақалаштириш, эҳтиёжмандларга моддий ёрдам бериш муаммога ечим бўлолмайди. Бандлик масаласини тўла ҳал қилиш, меҳнатга яраша ҳақ тўлаш, келажак эгаларига муносиб билим бериб, касб-ҳунар эгаллашларига эришиш орқали ўртаҳол қатламни кўпайтириш мумкин. Агар эҳтиёжманд одамнинг билими, ҳунар эгаллашга лаёқати бўлмаса, унга ҳар қанча ёрдам бериб ҳам, косасини оқартириб бўлмайди. Аксинча, бажарган сифатсиз иши бошқаларга зарар келтиради.

Хуллас, кўнгли тўқ, иймони бутун одамлар ҳеч қачон пулни деб ўзлигидан воз кечмайди. Аксинча, даромадини эл манфаатлари учун сафарбар қилади. Назаримда, бугун жамиятимиз мана шундай сармоядорларга кўпроқ эҳтиёж сезмоқда.

Муҳаббат ТЎРАБОЕВА,
«Ishonch»

Таҳайюл кенгликларида

МЕН АНГЛАГАН ҲИКМАТЛАР

Дўстни, ёрни танлаш мумкин, аммо Ватан танланмайди.

* * *

Шахматда баъзан — битта юришга кечикасан, ҳаётда эса ўнлаб юришларга улгурмай қоласан.

* * *

Туғилишни тақиқлаш мумкин, лекин ўлишни тақиқлаб бўлмайди.

* * *

Армон бўлиб қолсайди, армонларим...

* * *

Фикрлаш завқи шундаки, ўйлаб фикрлаш ҳақида фикрлаб ўйлайсан.

* * *

Китобсиз уй эгаси – Ғариббой.

* * *

Севгидан воз кечиб, муҳаббатни рад этиб, ишққа эришди.

* * *

Инкорни рад эт,
имконинг бўлса,
Тақиқни ман қил,
қудратинг етса.

* * *

Қадриятлар қачон қадрли, қачонки қадрланганда.

* * *

Кўп гапирган кўп хато қилади.

* * *

Юм-юмлаётган юрак, йиғлаётган кўз ёш, фиғонсиз фарёд... Мен уларнинг борлигига ишонаман. Сиз-чи?

* * *

Мағзи ҳар хил ёнғоқда,
Юпқа-қалин пўст бўлар.
Оғир кунда синалган,
Умрбод қалин дўст бўлар.

* * *

Тескари ўқинг...
Қўй – йўқ.
Кўй изи йўқ.
Қора – ароқ
Имзо – озми?
Мис – сим
Ҳур – рух.

Алижон АБДУРАҲМОНОВ

Эълон

Янгийўл туманидаги Ижтимоий-иқтисодиёт коллежи томонидан 2019 йилда Пўлатова Ширин Бахтиёр қизига «Банк иши» йўналиши бўйича берилган №5728991 рақамли диплом йўқолгани сабабли бекор қилинади.

Самарқанд вилояти касаба уюшма ташкилотлари бирлашмаси ҳамда барча тармоқ касаба уюшма кенгашлари жамоалари Самарқанд вилояти ҳокимлиги ахборот хизмати ходими Зарина Амритдиновага отаси

Фарҳод АМРИТДИНОВнинг

вафоти муносабати билан таъзия изҳор қилади.

МУАССИС:
O'zbekiston kasaba uyushmalari Federatsiyasi

ISSN 2010-5002
2007 йил 11 январда Ўзбекистон Матбуот ва ахборот агентлигида 116-рақам билан рўйхатга олинган.

«Ishonch» ва «Ishonch-Доверие» газеталари таҳрир ҳайъати:

Қудратилла РАФИҚОВ
(таҳрир ҳайъати раиси),
Улуғбек ЖАЛМЕНОВ,
Анвар АБДУМУХТОРОВ,
Сайфулло АҲМЕДОВ,
Акмал САИДОВ,
Равшан БЕДИЛОВ,
Қутлимурот СОБИРОВ,
Суҳроб РАФИҚОВ,
Шоқосим ШОИСЛОМОВ,
Ҳамидулла ПИРИМҚУЛОВ,
Нодира КАРИМОВА,
Анвар ҚУЛМУРОДОВ,
(Бош муҳаррирнинг биринчи ўринбосари),
Темур МАМАЖОНОВ,
(Бош муҳаррир ўринбосари-«Ishonch-Доверие» бўйича),
Меҳриддин ШУКУРОВ,
(Масъул котиб - «Ishonch»),
Валентина МАРЦЕНЯК
(Масъул котиб - «Ishonch-Доверие»)

Бош муҳаррир
Ҳусан ЭРМАТОВ

Бўлимлар:
Касаба уюшмалари ҳаёти – (71) 256-64-69
Ҳуқуқ ва халқаро ҳаёт – (71) 256-52-89
Миллий-маънавий қадриятлар ва спорт – (71) 256-82-79
Хатлар ва мухбирлар билан ишлаш – (71) 256-85-43
Маркетинг ва обуна – (71) 256-87-73

www.ishonch.uz сайти орқали Ўзбекистон Республикаси Президентининг фармон ва қарорлари, энг сўнгги янгиликлар, таҳлилий, танқидий мақолалар, хабарларнинг тўлиқ матни билан танишишингиз мумкин.

Ҳудудлардаги мухбирлар:
Қорақалпоғистон Республикаси – (+998-99) 889-90-22
Андижон вилояти – (+998-99) 889-90-23
Бухоро вилояти — (+998-99) 889-90-31
Жиззах вилояти – (+998-99) 889-90-25
Наманган вилояти – (+998-99) 889-98-02
Навоий вилояти – (+998-99) 889-90-28
Тошкент вилояти — (+998-99) 889-98-44
Самарқанд вилояти – (+998-99) 889-90-26
Сирдарё вилояти – (+998-99) 889-98-55
Сурхондарё вилояти – (+998-99) 889-90-32
Фарғона вилояти – (+998-99) 889-90-24
Хоразм вилояти – (+998-99) 889-98-01
Қашқадарё вилояти – (+998-99) 889-90-27

«Ishonch»дан олинган маълумотларда манба сифатида газета номи кўрсатилиши шарт.
Муаллифлар фикри таҳририят нуқтаи назаридан фарқланиши мумкин.

Навбатчи муҳаррир:
С.Абдураҳмонов
Мусаҳҳиҳлар:
С. Шодиева,
З. Холмуҳаммедова,
Д. Орипов
Саҳифаловчи:
Ҳ. Абдужалилов

ЎзА якуни – 01:00
Топширилди – 03:30

Газета офсет усулида, А-2 форматида босилди. Ҳажми 2 босма табоқ. Буюртма Г – 117. 30688 нусхада босилди. Нашр кўрсаткичи: 133

1 2 3 4 5

Манзилимиз:
100165, Тошкент шаҳри, Бухоро кўчаси, 24-уй.
E-mail: xatlar@ishonch-doverie.uz

Газета ҳафтанинг сешанба, пайшанба ва шанба кунлари чиқади. Газета «Ishonch»нинг компьютер марказида терилди ва саҳифаланди.

«Sharq» нашриёт-матбаа акциядорлик компанияси босмахонасида чоп этилди.
Корхона манзили: Буюк Турон кўчаси, 41-уй.

Таҳририят ҳисобрақами:
2021 0000 0004 3052 7001,
АТИБ «Ipoteka bank» Яшнобод филиали,
банк коди: 00959,
СТИР: 201133889,
ОКЭД: 58130